

FESTA MAJOR I CARNAVAL:

Miralls i Reflexos d'una ciutat

AGRAÏMENTS

Durant el temps que he estat fent el treball no he estat pas sol, i és molta la gent que m'ha volgut acompanyar en aquest viatge i que ha volgut posar un granet de sorra en el meu projecte de manera totalment desinteressada.

En primer lloc, m'agradaria donar les gràcies a tota la gent que m'ha regalat el seu coneixement, la seva experiència i el seu punt de vista. Moltes gràcies, Jana, Carrasco, Lizano, Rosa, Pilar, Quicu, Ceci, Raquel, Roc, Aniol, Pere, Marc, Ester, Oriol, Escu, Carles, Cesca, Nani, Dídac Santos, Dídac Contreras, Sergi, Enric, Òscar, Jaume, Xavi, Txatxi, Xavier, Bienve, Neus, Salva, Sixte, Adrià, Mercè i Juan Luis.

Per continuar m'agradaria donar les gràcies a totes aquelles entitats o institucions que han volgut ser l'escenografia del documental. Gràcies, Ajuntament de Vilanova i la Geltrú, editorial El Cep i la Nansa, Oficina Jove del Garraf, Foment Vilanoví, Bordegassos de Vilanova, Biblioteca Museu Víctor Balaguer, Museu romàntic Can Papiol, Ball de Diablers de Vilanova i la Geltrú, Drac de la Geltrú, Teatre Principal de Vilanova i la Geltrú, Regidoria de cultura de Vilanova i la Geltrú, Centre d'art contemporani "la Sala", Auditori Eduard Toldrà i Penya Filatèlica.

També voldria agrair a totes aquelles persones que m'han ajudat en aspectes tècnics del treball o que m'han cedit imatges o músiques. Gràcies Hèctor, Juanjo, Pati, Rut, Sergi, Joan Casanovas, Juanca, Alfons Márquez, Carles Masdeu, Crispetes Films, Canal Blau, Ester Pinyol, Dinapontus, BKT Brass Band, La Coixinera, Bruno Gàzquez i Alba Gallego.

Gràcies al Txatxi i al Xavi per ser uns referents per a mi i prestar-me tanta ajuda durant tot el procés.

Gràcies a l'Axel Torrente, a l'Arnau Guillaumes i al Pau Gummà per posar banda sonora a un dia tan especial com va ser el dia de la presentació.

Òbviament, m'agradaria donar gràcies i agrair infinitament la dedicació, la paciència i l'esforç que hi ha posat la meva tutora. Gràcies per venir a cadascuna de les entrevistes, per acompanyar-me quan fes falta i on fes falta. El Xavi López em va dir, després de veure que havies vingut a la seva entrevista: "Pots estar content de tenir la tutora al costat! No ho fa tothom això". I quina raó que té.

Per acabar, m'agradaria agrair a tota la gent que estimo per fer-me costat sempre que ho he necessitat. Als meus amics per ser les millors persones de les quals et pots rodejar en tot el món mundial. A la meva família, a la meva mare, al meu pare i la meva germana, per fer-me estimar la festa des de petit, per ajudar-me i per tenir tanta paciència.

Aquest treball el vull dedicar als meus avis. Al Diego, al Miguel, a la Conchi i a la Maria. Segur que, allà on siguin, estaran orgullosos de mi.

Gràcies a tots vosaltres això ha estat possible. GRÀCIES!

ABSTRACT

Tradición. Evolución. Esencia. Este trabajo de investigación analiza cómo la *Festa Major* y el *Carnaval* de Vilanova i la Geltrú han evolucionado. La hipótesis sostiene que esta evolución ha sido paralela a la evolución de la ciudad y que es necesaria para conservar la esencia de dichas fiestas.

Después de hacer un breve recorrido por la historia de ambas celebraciones y la de Vilanova, las he interrelacionado, para darme cuenta de que la evolución de ambas ha transcurrido de forma paralela. También he entrevistado a treinta y cuatro personas con edades y puntos de vista sobre las fiestas muy distintos. Políticos, historiadores, organizadores, espectadores.... Como distintas caras de la misma moneda, de una u otra forma, todos ellos acaban explicando que, para preservar su esencia, las fiestas deben evolucionar y adaptarse a la sociedad.

Este estudio combina el análisis histórico y la experiencia personal de los entrevistados para concluir que, como la ciudad que los acoge, el *Carnaval* y la *Festa Major* están vivos, son camaleónicos y se adaptan y cambian para sobrevivir.

El análisis previo y esas maravillosas treinta y cuatro conversaciones me han descubierto las inquietudes y el esfuerzo de miles de personas que, desde el inicio, han luchado para seguir disfrutando cada una de las fiestas, adaptándose a cada momento pero preservando, como un exquisito tesoro, su esencia.

Ha sido un largo camino, que me ha aportado una visión nueva, íntima y a la vez colectiva, personal y multitudinaria, de todo lo que subyace tras cada acto, cada *cercavila*, cada disfraz... He entendido que la evolución es la única manera de preservar nuestra cultura popular y que el cambio es necesario. Que las fiestas son de la gente y que mientras esa gente las viva y las sienta, nunca podrán desaparecer. Su esencia pervive y pervivirá.

ABSTRACT

Tradition. Evolution. Essence. This research work analyzes how the Festa Major and the Carnival of Vilanova i la Geltrú have evolved. The hypothesis maintains that this evolution has been parallel to the evolution of the city and that it is necessary to preserve the essence of these parties.

After a brief tour of the history of both celebrations and that of Vilanova, I have interrelated them, to realize that the evolution of both has occurred in parallel. I have also interviewed thirty-four people with ages and views about very different parties. Politicians, historians, organizers, spectators... As different sides of the same coin, in one way or another, they all end up explaining that, to preserve its essence, parties must evolve and adapt to society.

This study combines historical analysis and personal experience of the interviewees to conclude that, as the city that hosts them, Carnival and the Festa Major are alive, are chameleonic and adapt and change to survive.

The previous analysis and these wonderful thirty-four conversations have revealed to me the concerns and effort of thousands of people who, from the beginning, have struggled to continue enjoying each of the parties, adapting to each moment but preserving, as an exquisite treasure, its essence.

It has been a long road, which has given me a new, intimate and at the same time collective, personal and multitudinous vision of everything that underlies after each act, each parade, each costume... I have understood that evolution is the only way to preserve our popular culture and that change is necessary. That the festivities are for the people and that as long as these people live and hear them, they will never be able to disappear.

ÍNDEX

BLOC I - INTRODUCCIÓ.....	7
1. TEMA ESCOLLIT I MOTIVACIONS PERSONALS.....	7
2. HIPÒTESI DEL TREBALL.....	9
3. OBJECTIUS DE LA RECERCA.....	9
4. METODOLOGIA.....	10
4.1 Marc teòric.....	10
4.2 Marc pràctic.....	11
 BLOC II - MARC TEÒRIC.....	 12
1. CONTEXT HISTÒRIC: PETITA HISTÒRIA DE VILANOVA I LA GELTRÚ.....	12
1.1 La fundació de Vilanova.....	12
1.2 Vilanova i la Geltrú.....	12
1.3 La gran època de Vilanova i la Geltrú.....	13
1.4 La Vilanova industrial.....	13
1.5 La Vilanova del segle XX.....	14
1.6 La Vilanova actual.....	14
2. CARNAVAL.....	15
2.1 Història.....	15
2.1.1 Els inicis d'allò tant nostre: Primeres referències i origen del nostre gran Carnaval (S. XVIII).....	15
2.1.2 Carnaval en l'hostilitat: La guerra civil i la posterior Dictadura franquista (1936 - 1970).....	16
2.1.3 La llum al final del túnel: El carnaval torna a prendre el carrer (1970 - 1989).....	19
2.1.4 Carnaval en l'hostilitat, un altre cop: La pandèmia i post-pandèmia de la COVID-19 (2020 - 2022).....	23
3. FESTA MAJOR.....	26
3.1 Història.....	26
3.1.1 El raïm i la pedregada: L'origen de la nostra gran Festa Major (1781).....	26
3.1.2 De l'esclat dels coets a l'esclat de les bombes: La Festa Major en temps de guerra (1936 - 1943).....	27
3.1.3 Tres passes endavant i una enrere: La recuperació dels 40 i la davallada dels 60 (1944 - 1960).....	28

3.1.4 La festa es torna a recuperar: De la segona represa a la nostra festa major actual (1960 - 2014).....	29
3.1.5 Del carrer a la pantalla: Les desventures de la Festa en temps de pandèmia (2020 - 2023).....	31
3.2 Actes més representatius.....	35
3.2.1 Dia 4 d'agost: La vigília (Cercavila lliure i Cercavila de vigília).....	35
3.2.2 Dia 5 d'Agost: La diada de la Mare de Déu de les Neus.....	36
BLOC III - MARC PRÀCTIC.....	38
4. INTRODUCCIÓ.....	38
5. LA GALLINA O L'OU?: INTERRELACIÓ DE LA FESTA I EL POBLE.....	38
5.1 Carnaval: L'organització de l'anarquia.....	38
5.2 Festa Major: De la festa religiosa a la festa laica.....	39
6. PARLANT LA GENT S'ENTÉN: LES ENTREVISTES.....	40
6.1 La visió des del balcó de l'Ajuntament: els polítics.....	41
6.2 La visió des dels llibres d'història: Els experts.....	41
6.3 La visió des de l'organització: Les entitats, els pabordes i la FAC.....	42
6.4 La visió des de dins: Els balladors.....	42
6.5 La visió a peu de carrer: Els espectadors.....	43
7. LA DIVULGACIÓ DEL TREBALL: PRESENTACIONS I ENTREVISTES.....	43
7.1 La presentació a la Casa dels Entremesos, Barcelona.....	43
7.2 L'entrevista a "En clau de festa", Canal Blau.....	44
7.3 La presentació del documental, local de la Penya Filatèlica.....	45
BLOC IV - CONCLUSIONS.....	46
BLOC V - WEBGRAFIA I BIBLIOGRAFIA.....	48
BIBLIOGRAFIA.....	48
WEBGRAFIA.....	50
BLOC VI - GLOSSARI.....	52

BLOC I - INTRODUCCIÓ

1. TEMA ESCOLLIT I MOTIVACIONS PERSONALS

En aquest treball parlaré sobre les dues festes més remarcables del calendari festiu vilanoví: el Carnaval i la Festa major.

I això és així perquè, a la meua vida, aquestes dues festes són essencials. Ja des de ben petit, al·lucinava amb el majestuós Gegant de la porra, ballava amb la Mulassa, corria a amagar-me dels coets dels dracs i diables¹ esperant que algun dia no em fessin por per poder-m'hi acostar i somiava amb tocar algun dia acompanyant el Drac de la Geltrú.

*A l'esquerra, jo disfressat de diable;
a la dreta, jo vestit amb la casaca dels Diables.
Font pròpia.*

Jo tocant amb el Drac Petit de la Geltrú. Font pròpia.

D'altra banda, recordo perfectament aquell divendres d'Arrivo, quan em vaig enamorar del carnaval. Va ser el 2016, a l'Arrivo Rocks, el millor que he vist mai. En aquell moment vaig saber que ja sempre m'estimaria aquella festa. Abans d'aquell dia, però, ja ballava en un mar de papers al Ball del Paperet, rebia el rei del carnaval infantil, el Caramel; i sempre, durant cada any de la meua vida, sortia a la Comparsa.

Ara, la meua vida està estretament lligada amb aquests dies en què Vilanova es transforma i es torna una altra. Qui li havia de dir a aquell nen que anys després, amb disset anys, hauria acompanyat el Drac de la Geltrú set cops per Festa Major, que ja no em farien por els coets i que esperaria el Correfoc amb deliri. Que encendria amb els Diables de Vilanova, que seria un dels actors que rebria el Caramel o un dels màgics personatges del paperet, que cantaria Coros amb l'entitat que admirava o que estaria en procés d'escriure i d'actuar en el sermó i en la lectura del testament del Rei Carnestoltes. Què content es posaria aquell nen. Que feliç seria d'anar complint els seus somnis.

¹ Figures, totes elles, pròpies del bestiari popular català i que formen part de la Festa Major.

Molta gent no entén ben bé aquest amor i aquesta passió, no veuen més enllà d'una gent tirant-se caramels o cremant petards. No veuen el que veiem els qui estimem la festa. Per mi la festa va més enllà. Quan fem festa recordem els nostres avantpassats, els que la van crear. Però, sobretot, recordem aquells que després, durant un temps molt fosc, la van recuperar. Els dies de Carnaval i Festa Major, en molts moments, deixem de ser un individu i la nostra veu passa a formar part del crit d'un poble que es manifesta, que es reivindica. Vivim la catarsi compartida i, per un moment, cantem amb el veí sense pensar qui és, d'on ve o de què treballa. És per això que aquells que diuen que "sempre és el mateix" estan totalment equivocats.

La Festa Major i el Carnaval són sentiment de pertinença, són un record a les nostres arrels. I no les hem de perdre mai, aquestes arrels, perquè, com va escriure en Salvador Espriu i va cantar en Raimon: "Qui perd els orígens perd la identitat".

D'altra banda, es tracta de dues manifestacions que són el producte de la resiliència que tant ens caracteritza. Són el resultat de la nostra idiosincràsia, del nostre tarannà, de la nostra manera de ser. Son producte de la tossuderia d'un poble que no va voler callar davant de res ni de ningú. Ni de Borbons ni de dictadors ni de pandèmies mundials.

La meua vida ara mateix no es podria entendre sense aquestes dues celebracions, ja que, més enllà del seu significat col·lectiu, també són importants per mi perquè són uns dies per gaudir molt amb els amics. Per veure, estar i gaudir amb molta gent: alguns que veus durant tot l'any i també d'altres que només veus en aquestes dates. I que et fan immensament feliç.

Jo actuant al ball del paperet. Ray Molinari.

Ja es diu que, al calendari llunàtic, al calendari d'un vilanoví, l'any comença amb el Carnaval i s'acaba amb la Festa Major.

Per tots aquests motius he triat aquest tema.

2. HIPÒTESI DEL TREBALL

“La festa major i el carnaval de Vilanova i la Geltrú han evolucionat amb el temps i la seva evolució és paral·lela a l'evolució de la ciutat.”

“L'evolució i el canvi són necessaris per fer perdurar la festa i salvaguardar la seva essència.”

El meu treball girarà al voltant de dues hipòtesis.

En la primera, la interrelació entre les festes i la ciutat serà l'objecte principal de la meua recerca. Que la festa i la ciutat han evolucionat amb els anys és una obvietat, però, ho han fet de la mà? Les seves evolucions estan interconnectades?

En la segona hipòtesi, l'objecte principal de la recerca serà descobrir l'essència, el moll de l'os de la festa, i si ha perdurat durant els anys malgrat els canvis socials, econòmics i polítics de la ciutat. És l'evolució necessària per a fer perdurar una festa o pot perviure en un etern immobilisme?

3. OBJECTIUS DE LA RECERCA

En començar la recerca em vaig marcar tres objectius ben clars, relacionats amb el que volia saber i el que necessitava per confirmar o refutar la meua hipòtesi.

D'una banda, necessitava conèixer l'evolució del Carnaval i la Festa Major de Vilanova i la Geltrú. Sabia que havien evolucionat, però com exactament? De quina manera? Per què ho havien fet?

Vaig voler descobrir, detalladament, la història d'ambdós amb el com, el quan i el perquè dels seus alts i baixos.

D'altra banda, s'havia de relacionar aquestes històries d'evolució amb una petita diagnosi de la història de Vilanova i la Geltrú. Des de la seva fundació fins als nostres dies. Una petita anàlisi de fets històrics, però també de canvis socials i econòmics.

Un cop barrejats els tres ítems podria descobrir si hi ha, o no, relació. Si podem considerar les festes com un mirall i, alhora, un reflex d'un poble, el nostre.

Finalment, vaig voler esbrinar si els canvis han fet que la festa deixi de tenir el significat que tenia, si s'ha perdut la seva essència. Si aquesta evolució és necessària o si, per contra, les festes s'haurien de mantenir inamovibles davant el pas del temps. Si mantenir la identitat passa per no adaptar-se completament als nous temps, o no. Si es manté el tronc central i el sentit del Carnaval i la Festa major de Vilanova tot i els indubtables canvis que ha patit la ciutat.

Renovació del Vot del Poble 2024. Ray Molinari.

4. METODOLOGIA

4.1 Marc teòric

Per a treballar el marc teòric el vaig dividir en diferents parts.

En un primer moment, vaig assenyalar les fites històriques més rellevants per a cada festa per conèixer, a partir d'aquí, la seva història i evolució. Els punts temporals utilitzats van ser comuns, per poder comprovar el grau d'afectació que van tenir en cada cas: orígens, guerra civil, dictadura, transició i pandèmia.

Un cop fet això, vaig passar a estudiar els troncs tradicionals de cada celebració: els actes més representatius en el Cas del carnaval i els dies 4 i 5 d'Agost en el cas de la Festa Major.

Per acabar, vaig elaborar una cronologia de la història vilanovina des del seu inici per poder interrelacionar-la amb l'evolució de les festes i veure si els esdeveniments més importants i els canvis socials i econòmics que ha patit la vila s'hi han vist reflectits.

Durant tota la recerca vaig haver d'utilitzar, sobretot, bibliografia escrita, ja que no hi havia gaire informació sobre aquests temes a la xarxa. També em van ser útils vídeos documentals, la majoria de Canal Blau. Finalment, els testimonis d'alguns entesos, historiadors i cronistes van acabar de donar-me la visió global necessària per dibuixar un retrat fidel de la història de la ciutat.

4.2 Marc pràctic

Pel que fa al marc pràctic, la metodologia emprada es basa, d'una banda, en comparar el resultat d'ambdues històries: la història de la vila i la història de les festes, per comprovar si han anat evolucionant de la mà, de manera paral·lela i poder així confirmar o refutar la meua primera hipòtesi.

D'altra banda, he realitzat trenta-quatre entrevistes a diferents personatges que tenen relació amb la vila i les festes i que parlen de la seva visió de les mateixes. Es tracta de persones de diferents àmbits, edats i professions i que són representatives de tots els agents que intervenen a la Festa Major i el Carnaval. A través d'aquestes converses, la seva experiència i les seves vivències, he pogut dibuixar un retrat precís de quins són els canvis que es produeixen i de si aquests són o no necessaris per a la pervivència de les manifestacions de la cultura popular, ja que aquesta és la meua segona hipòtesi.

Per últim, he realitzat un documental on s'hi pot trobar una petita mostra d'aquestes entrevistes, i en el que he inclòs records, opinions, esperances, pors i sentiments de totes aquestes persones amb les què he parlat. Aquest documental és un resum de tot el que he après i he esbrinat i resumeix de manera clara i concisa les conclusions a les que he arribat.

BLOC II - MARC TEÒRIC

1. CONTEXT HISTÒRIC: PETITA HISTÒRIA DE VILANOVA I LA GELTRÚ

1.1 La fundació de Vilanova

Al segle XI, al voltant d'un castell, es funda la petita vila de la Geltrú, llavor del que esdevindrà la Vilanova actual.

L'any 1275 el senyor feudal² de la Geltrú fa una queixa al rei del seu terme i li exposa que molts dels seus vassalls estan creuant el torrent per emparar-se sota els beneficis del castell de Cubelles. Tot i això, ningú li fa cas i es va configurant, a Cubelles, una Vila Nova que l'any 1351 tenia 150 habitants.

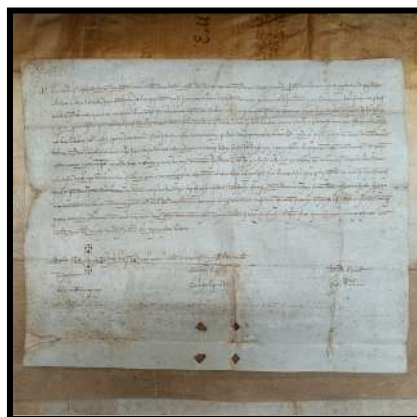
El 1390, finalment, la Geltrú deixa enrere el règim feudal i s'incorpora al terme de Cubelles - Vilanova.

1.2 Vilanova i la Geltrú

L'any 1610 van ser separats els termes de Cubelles i de Vilanova. I no va ser fins al 1768, quan la vila ja tenia 3.900 habitants, que deixa d'anomenar-se Vilanova de Cubelles per adoptar el nom amb el qual coneixem la ciutat avui dia, Vilanova i la Geltrú. Aquest poble tenia 613 pescadors que comencen a configurar un barri marí, amb cada cop més habitants.

El 1778 s'atorga la llibertat de comerç amb Amèrica i comencen un gran nombre d'exportacions, la platja esdevé un gran centre comercial.

L'ascens de la població creix de manera exponencial, i el 1787 ja es té 6.162 habitants.

Carta pobla de Vilanova i la Geltrú. Museu Víctor Balaguer.

² Senyor que cedia un feu a un altre, del qual rebia homenatge. Segons la història, el primer feudal de la Geltrú va ser Ulderich

1.3 La gran època de Vilanova i la Geltrú

El 1815, comença la construcció de la Rambla Principal³, que va afavorir el creixement cap al mar. El 1838, ja amb més de 7.500 habitants, s'inaugura "Roquer, Gumà i Cia", coneguda popularment com a "Fàbrica de la Rambla", primera indústria de la vila. A partir d'aquí, es van instal·lar més fàbriques essent el punt àlgid l'any 1854. L'any 1857, amb 11.395 habitants comencen els estudis del ferrocarril. Durant aquesta època, Vilanova esdevé el port del Penedès i té una importància molt gran, sobretot, per l'exportació del vi.

1.4 La Vilanova industrial

El 1862, ja és molt notori el caràcter industrial de la vila, fet que determina l'existència d'una burgesia pròpia i l'aportació de grans capitals des de Cuba. El 1868 hi havia 3.100 treballadors i l'oferta de treball comença a disminuir. Llavors es decideix ocupar els treballadors en obres municipals i en la creació d'una policia local.

El 1873 Vilanova pren una posició neutral en la guerra Carlista⁴ però, tot i això, el 1874 pateix una ocupació.

El 1875 es paralitza el projecte del port i es prioritza el ferrocarril, fet que provoca que deixi de ser una ciutat comercial i esdevingui netament industrial.

El 1881, amb prop de 14.000 habitants, s'inaugura el ferrocarril.

El 1900 hi ha una davallada d'habitants, baixant fins als 11.895, a causa de factors com la fil·loxera o la crisi industrial.

El 1902 s'inaugura la fàbrica Pirelli.⁵

Construcció de la fàbrica Pirelli a Vilanova i la Geltrú. Fons fàbrica pirelli.

³ La Rambla Principal és la gran avinguda de Vilanova, Va ser declarada bé cultural d'interés local i està dividida en dos trams. La seva longitud, de gairebé un quilòmetre i mig, fa que sigui la més llarga de Catalunya.

⁴ Tercera Guerra Carlista, que va transcórrer del 1872 al 1876.

⁵ La multinacional italiana Pirelli s'instal·la per primer cop fora d'Itàlia, a Vilanova, Fins la seva desaparició en ple s. XXI, és un dels senyals d'identitat de la vila i un dels grans motors econòmics de Vilanova.

1.5 La Vilanova del segle XX

L'any 1936, amb prop de 20.000 habitants, Vilanova veia, des de fora, el començament de la Guerra civil⁶ amb la sublevació militar. No va ser fins a l'any 1939 que les tropes nacionals van entrar a la ciutat.

El 1950, en plena dictadura, el 25% de la població Vilanovina són immigrants de fora de Catalunya.

El 1963, s'acaba la Rambla de manera definitiva i el 1969 s'enllesteix el port. Deu anys més tard, un cop acabada la dictadura, es celebren les primeres eleccions municipals de la democràcia, amb una clara victòria socialista. El 1979 la ciutat ja compta amb 46.189 habitants.

1.6 La Vilanova actual

Actualment, Vilanova i la Geltrú és una ciutat que té gairebé 70.000 habitants i que està en constant creixement i s'ha convertit en una ciutat amb un gran atractiu turístic.

El seu caràcter industrial ha anat desapareixent a mesura que han anat tancant les fàbriques. El sector marítim encara és molt important en el model econòmic de ciutat, tot i que el barri de mar ha perdut la identitat pescadora, ja que és un dels barris més turístics de la vila.

Plaça de la Vila. Ajuntament de Vilanova.

⁶ Guerra espanyola que es va desenvolupar entre els anys 1936 i el 1939, entre dos bàndols: nacionalistes i republicans. La victòria, finalment va ser pel bàndol nacional. Aquest va ser l'inici d'una dictadura que va governar el país durant gairebé 40 anys, fins que el 20 de Novembre del 1975 el dictador, Francisco Franco, va morir, i es va iniciar el procés de restabliment de la democràcia.

2. CARNAVAL

2.1 Història

2.1.1 Els inicis d'allò tant nostre: Primeres referències i origen del nostre gran Carnaval (S. XVIII)

És tasca molt complicada, i fins i tot impossible datar l'origen del nostre Carnaval. Així i tot, la primera referència, i la més antiga, que se'n té és de l'any 1611. A partir d'aquest moment comencem a trobar algunes anotacions en apunts referits a la comptabilitat de la vila.

Però la primera referència descriptiva és del 1790. Es tracta del document en què el prohom vilanoví Francesc de Papiol⁷ respon a un exhaustiu qüestionari que l'oient de l'audiència de Barcelona, Francisco de Zamora⁸, va trametre a l'Ajuntament de Vilanova.

“Acostumbrábase en aquellos tiempos, cuando había máscaras, de componerse varias cuadrillas, algunas con ideas de gusto, acompañándolas su más o menos música a proporción de lo que tenían para gastar, y seguía muchas veces, a lo que se encontraban con otra cuadrilla, moverse entre ellos una guerra de confites, que se las pagaban tan frecuentemente como podían, saliendo a veces las mujeres, donde regularmente se dirigían los tiros, bastante maltratadas de la refriega, expuestos de continuo a que hubiese una formal riña; otros había, que con unas máscaras expresas con red de alambre en los agujeros de los ojos, para que entrando algún confite no les borrarse alguno, bien guardando todo el restante del cuerpo, salían como piratas a insultar las cuadrillas bien provistas de ellos, otros se desafiaban a confites, etc. De esto han quedado en el día sus reliquias, saliendo algunos disfrazados sin máscara, y otros sin disfraz alguno, por cuyo motivo se gastan aún muchas arrobas de confites, echándose con abundancia entre unos y otros; asegurándose que años ha habido que han gastado mucho más allá de 100 arrobas de ellos [...]”

En aquest document, es poden extreure conclusions molt interessants pel que fa al Carnaval d'aquells temps.

En primer lloc, ens indica que patia una certa decadència respecte al de temps anteriors, cosa que també ens fa entendre que la festa és més antiga que aquest document. Una altra característica que remarca és la de qualitat dels confits que es llençaven en una mena de guerres que tenien lloc entre grups de màscares o, també, de gent sense disfressar. Això sí, tots ben armats amb llamins.⁹

No se'n parla, però, de cap altra manifestació. Suposem, doncs, que encara no es celebraven les comparses tal com les coneixem avui, tot i que es parla d'una "Guerra de confits". Molt probablement, aquesta escomesa amb llamins, va acabar concertint-se en les Comparses.

⁷ Advocat i terratinent vilanoví. La seva casa pairal és l'actual Museu romàntic Can Papiol, un dels referents culturals de la vila.

⁸ Francisco de Zamora, va elaborar un qüestionari de 183 preguntes, en les que demanava informació de tipus geogràfic, cultural o econòmic, per a recollir informació per escriure una història de Catalunya.

⁹ Llaminadures, dolços

S'entén, que aquests primers carnavals eren de caràcter espontani i d'iniciativa particular o de diferents grups d'amics amb ganes de fer disbauxa. Es tractava de manifestacions desorganitzades i populars que es duïen a terme per Carnaval, i que, a part d'anar sent conservades pels vilatans, van anar sent ampliades i dotades de nous actes al llarg dels anys.

El fet de conservar i ampliar la festa, mentre els carnavals d'altres pobles estaven en una acusada decadència, va anar creant una fama que va ajudar a donar vida i impuls perquè això esdevingués un motiu de competència davant d'altres poblacions.

L'any 1858 marca una data important en el nostre carnaval, ja que és a partir d'aquesta data quan es considera que aquest abandona l'anarquisme per passar a ser una festa organitzada per les, ja existents en aquella època, societats. Societats que, des de ja feia uns anys, s'encarregaven d'organitzar la festa de manera oficiosa.

Aquest fet voldrà dir la fi d'un carnaval rural i primitiu, que estava malferit, i l'inici del carnaval modern.

2.1.2 Carnaval en l'hostilitat: La guerra civil i la posterior Dictadura franquista (1936 - 1970)

*“I bé, tingeu bona nit,
ja està llest el parlament,
ara, que tota la gent
s'en vagi tranquil·la al llit”*

Cap vilanoví s'imaginava que aquelles paraules pronunciades per Sa majestat el Rei Carnestoltes un 21 de febrer de 1936, al final del seu discurs, serien el pròleg d'un període gris i de sequera carnalera.

El carnaval de 1936, tampoc feia imaginar el que acabaria passant, ja que, segons les cròniques del moment, va ser engrescador i participatiu, i va fer broma d'un ambient bel·licós i de la censura.

Pocs mesos després tingué lloc l'aixecament militar que va donar lloc a la Guerra Civil Espanyola i, posteriorment, a quaranta anys d'una dictadura amb olor de ranci i de censura.

Va ser el 3 de febrer de 1937, gairebé un any després d'aquell últim carnaval quan, a Burgos, es va promulgar la prohibició de celebrar el carnaval a tot el "territorio nacional".

Després de tres anys de guerra civil, i la posterior postguerra, plena de precarietat i repressió, la situació plantejava un llarg "exili forçat" per al Carnaval i el seu rei, en Carnestoltes.

Ja sota la dictadura militar del general Francisco Franco, les societats varen ser clausurades. Així i tot, a partir del 1942, van aparèixer les primeres des del franquisme.

A meitat d'aquesta dècada es comencen a celebrar els primers balls de societat al voltant de les dates de Carnaval, paraula, en aquell moment, obsoleta. Més enllà d'aquells balls, comencen a sorgir altres possibilitats, això sí, poc atractives, com ara l'entreteniment que ofería la banda de la Falange¹⁰ o les desfilades paramilitars, de la qual era un gran fan Eduardo Pascual, l'alcalde d'aquell moment. Ja més endavant s'hi afegeixen la "Banda de música de Educación y Descanso" i les diverses ofertes dels teatres de la ciutat. La Unión Villanovesa, ofería ball amb l'Orquestra Planas. I així, costant Déu i ajuda, es va anar revifant el caire lúdic de les dates del que havia estat el carnaval.

El 1946, deu anys després d'aquell últim carnaval, s'organitza al Foment Vilanoví¹¹ un sopar que va donar lloc a un fet modest, però ple de simbolisme: va aparèixer un Carnestoltes casolà i discret que va retornar, per un moment, l'esperit autèntic de la festa. No tot estava perdut.

Una de les característiques d'aquest període era el vestuari. Es varen canviar les disfresses (en aquell moment, prohibides fins i tot per als balls), per la roba d'etiqueta.

El vespre d'un dimarts de carnaval, un 22 de febrer de 1955, se celebrà un ball de disfresses al Fomento Villanovés. Allà, un grup de parelles vestides de comparsers, amb americanes vermelles, barretines i mantons, anaven fent passada pel nostrat saló de la plaça de les Cols¹². D'allà, varen sortir en formació clandestina i, enmig de la nit, van arribar fins al local del Casino Artesà, antic Diana, on se celebrava el ball de la Unión Villanovesa. I diuen que, entre els mutis de complicitat de les autoritats i la discreció dels serenos, aquell acte es va convertir en la llavor més primitiva de la recuperació del nostre Carnaval. Llavor que, any rere any i de forma imparable, va anar germinant i va fer que un carnaval, encara molt descafeïnat però, es passegés pels carrers de Vilanova.

¹⁰ Partit fundat l'any 1933, d'ideologia feixista i que va defensar la dictadura militar del general Franco durant els 40 anys que va ser al poder.

¹¹ Una de les més rellevants entitats vilanovines, que va sobreviure fins i tot durant els anys de la dictadura i que és, encara avui, una de les principals a la vila.

¹² Plaça de les Cols o de les Verdures. Plaça del centre de Vilanova, anomenada així perquè des del 1732 i fins el 1935 (quan es va construir el Mercat Municipal) s'hi celebrava el mercat setmanal.

Ball de disfresses al Fomento Villanovès, 26 - 02 - 1952. Fons Ramir Horro.

L'any següent, després d'aquella simbòlica gesta, prop d'un centenar de parelles van sortir del Foment, ara acompanyats per una banda de música. I el 1957, aquella manifestació festiva es va allunyar de la clandestinitat i més de 200 parelles van fer passada, un diumenge al migdia, per la plaça de les Cols. S'hi afegiren els representants del Pòsit de Pescadors, que van superar en nombre als del Foment.

Un any després, els dirigents es van veure obligats a reconèixer oficialment aquell acte, i ho varen fer sota la freda, mai millor dit, denominació de "Fiestas de Invierno".

És aquí quan comença a agafar embranzida El Turuta, una marxa militar que anava molt bé pel salt de la comparsa i que n'acabaria esdevenint l'himne per excel·lència. També durant aquella època, al barri de "Baix a mar", s'organitzava l'Enterrament de la Sardina, i a la Confraria de Pescadors¹³ es llegia el testament d'en Carnestoltes. I es feia en català.

A principis de la dècada de 1960 s'intentarà, sense èxit, recuperar les tradicionals cavalcades benèfiques. Però el control de les autoritats sobre la festa ofegava el creixement espontani de les altres activitats.

Els "feliços anys seixanta", a Espanya, semblaven no acompanyar les comparses que, a criteri d'alguns cronistes de l'època, l'any 1962 havien estat un fracàs i acabarien desapareixent.

A la meitat de la mateixa dècada, el règim implantarà un nou element, l'elecció de la "Comparsera d'honor", càrrec per on van desfilar les filles i altres parents de les autoritats. Las "Fiestas de invierno" es converteixen en un atractiu turístic molt important.

¹³ També coneguda com "Pòsit de pescadors". És una entitat sense ànim de lucre que representa tots els agents del sector pesquer davant de l'Administració.

*Miquel Benavent i Seguí atorgant el premi de "Comparsa d'honor", 1972.
Fons Arxiu Fotogràfic municipal.*

2.1.3 La llum al final del túnel: El carnaval torna a prendre el carrer (1970 - 1989)

A començament de la dècada dels setanta, encara amb Franco viu i sota el mandat dels alcaldes Miquel Benavent primer i Josep Piqué més tard, ja es respirava l'aire d'una transició¹⁴ convulsa i reivindicativa. S'afegiren a la Comparsa més banderes i la nòmina de societats participants es va anar ampliant.

El 1972, amb l'objectiu de netejar un bidó empastifat de merenga que el pastisser Jaume Blanch havia posat a l'aparador, s'incorpora a la litúrgia carnavalesca "La merengada".

L'any 1973, s'intenta organitzar L'Arrivo, però la proposta no prospera.

L'any següent, la bandera del Coro¹⁵ torna a sortir a la comparsa dotze anys després. Això va dotar la societat d'una important dosi d'energia i d'innovació, que es va materialitzar en la primera comparsa del Vidalot. I altre cop, en aquest context, apareixia un clandestí Carnestoltes.

Aquell mateix any, organitzada per centres d'esplai i altres associacions, s'organitzava la primera arribada del Caramel que va aplegar més de 300 persones.

¹⁴ Període que transcorre a Espanya entre 1975 i 1978, des de la mort del dictador fins a la instauració definitiva de la democràcia.

¹⁵ Entitat vilanovina que, posteriorment, s'unirà amb l'Acord i crearan la "Unió Vilanovina", una de les més actives i representatives del teixit associacionista vilanoví.

Primera arribada del Caramel, 1974. Fons Arxiu Fotogràfic municipal.

El programa oficial imprès va recuperar, de manera simbòlica, la caràtula utilitzada els anys 1934 i 1935.

El discurs i el testament del Rei, es llegien, en castellà, al Pòsit de Pescadors i servien per transmetre missatges subliminals.

El 1975, el programa continuava amb la retòrica, ara en català, de les "Festes d'Hivern" i només s'esmentava el solitari acte de Les Comparses. El programa oficial, però, només parlava de Les Comparses, perquè aquestes asseguraven els desitjats objectius de difusió exterior. No s'esmentaven actes que incorporaven elements de transgressió de normes i conductes i que caracteritzen l'expressió més profunda del carnaval.

El 20 de Novembre de 1975, el dictador va tenir el seu particular "Enterro de la sardina", i amb ell, sota la pedra del Valle de los Caídos, es van tancar els prop de quaranta anys de rància dictadura.

S'havia obert una nova etapa al país i pel Carnaval, també.

Lentament, el carnaval torna al poble i l'any 1976 es crea la Comissió de Carnaval, de caràcter organitzador, que era formada per representants de les entitats que sortien a la Comparsa. Aquesta comissió, a poc a poc, va anar guanyant autonomia i capacitat de pressió davant l'Ajuntament.

Però el veritable símbol d'aquell any històric per al carnaval fou "la tornada de l'exili" de Sa Majestat el Rei Carnestoltes i la recuperació, de debò, de l'Arrivo. Un 27 de febrer tot va tornar a ser com era quaranta anys enrere.

*“Estic tan emocionat
després de bo i quaranta anys
que no m’ho acabo de creure
que això hagi acabat”*

El Carnestoltes torna de l'exili 40 anys després, 1976. Fons Arxiu Fotogràfic municipal.

Tots aquests fets varen suposar el despertar de la consciència col·lectiva i un interès per descobrir els detalls més amagats d'aquell magnífic carnaval vuitcentista i d'abans de la guerra. Fins i tot, amb un punt de mitificació.

Aquell any s'evidencien les ganes de la gent de participar en el carnaval i 3.058 parelles surten a La Comparsa.

La força dels barris comença a ser important i s'utilitza per conrear valors com la identitat, la col·laboració i la solidaritat.

L'any 1978, la gent de l'Acord¹⁶ realitza per primer cop els Coros d'en Carnestoltes, recuperant en certa manera les caramelles de la Grècia Grogas. Els seus components vestien amb boina i capa negres.

En aquests anys de tanta recuperació d'activitats, també convenia fer el procés invers. És per això que s'elimina la pràctica de la "Comparsera d'honor" i del repartiment de medalles a les entitats.

Durant el 1979 i el 1980, apareixen més entitats, com ara La Gresca o La Gavina. El 1983 es va constituir El Guixot, única de totes elles, dedicada exclusivament al carnaval.

¹⁶ Entitat vilanovina que es fusionarà amb "El Coro" i constituirà "La Unió Vilanovina".

També és cert que, en aquesta època, certs actes es començaren a deteriorar. Per exemple, a la Merengada cap al final de la dècada, i sobretot cap als noranta, els ous i l'escuma d'afaitar comencen a supplantar a la merenga. El Ball de Mascarots, considerat com un element d'alt risc, és suspès per la comissió.

Aquest fet va afavorir l'enfortiment del Vidalot. I a conseqüència de la disminució d'espectadors les banderes del Vidalot abandonen el carrer per anar a les societats i envelats.

Comparsa del Vidalot, 1978. Fons Arxiu Fotogràfic municipal.

L'associació de La Talaia¹⁷, va intentar escampar la peça “Les comparses de Vilanova”, de Pere Milà, per tal de substituir El Turuta. No va tenir èxit.

En aquesta dècada, comencen a proliferar les “xarangues”, un tipus de formació musical importada del País Basc i Navarra que, a poc a poc, va anar desplaçant a les autòctones bandes musicals, ja que posaven més facilitats i eren més econòmiques. Aquestes formacions prendran encara més força durant la dècada següent.

Del 1983 al 1989, el Vidalet va substituir l'Arribada del Caramel i el 1986, l'Orfeó Vilanoví¹⁸ treia de nou al carrer el Moixó Foguer.

L'any 1987, el Coro i l'Acord s'uneixen donant lloc a la Unió Vilanovina. Dues de les entitats més fortes, i amb una gran rivalitat entre elles, s'unien per crear una única entitat.

A poc a poc, es va anar estructurant el definitiu carnaval de la democràcia. I l'any 1989 es crea la FAC¹⁹ per a substituir a la comissió en l'organització. El carnaval, però, ha continuat evolucionant i recuperant alguns actes. I aquest és el carnaval que arriba fins als nostres dies. Definitivament, després dels anys de la dictadura, el carnaval s'havia refet.

¹⁷ Entitat vilanovina que encara perviu a data d'avui.

¹⁸ Entitat vilanovina que participa activament al Carnaval

¹⁹ Federació d'Associacions del Carnaval. Entitat que aglutina les diferents societats que participen al Carnaval i que s'encarrega de la organització i gestió dels diferents actes.

2.1.4 Carnaval en l'hostilitat, un altre cop: La pandèmia i post-pandèmia de la COVID-19 (2020 - 2022)

*“Jo l'any que ve no torno,
em quedo a l'infern mirant porno,
que sembla que aquí faci nosa.
Us heu guanyat a pòls el vostre càstig,
estar tot l'any fotent-vos de fàstic”*

Quan el dia 26 de febrer de 2020, el notari de Sa Majestat el rei Carnestoltes, pertanyent a La Medusa²⁰, va pronunciar aquestes paraules, ningú es podia imaginar que es convertirien en una profecia totalment verídica. En aquell cas, el rei es queixava de què ningú havia volgut organitzar el seu enterro, i La Medusa se'n va haver d'encarregar. És per això que va amenaçar (i de fet, ho va complir) amb què no tornaria l'any següent.

Enterro de la Sardina, 2020. Ajuntament de Vilanova i la Geltrú.

I com ja havia passat amb la guerra, aquell carnaval es va fer broma d'un virus que venia de la Xina, i que ens va acabar tancant a casa.

El Carnaval de Vilanova va haver de tornar-se a adaptar a una situació insòlita. Només quinze dies, aproximadament, després d'aquelles paraules, ens trobàvem confinats, i fins el 15 de juny no vàrem sortir per a començar l'anomenat període de la "Nova normalitat", que va portar amb ell les mascaretes, l'hidrogel i la distància de seguretat, entre d'altres.

Immersos en aquesta "nova normalitat", ens plantem a la vigília del Carnaval el mes de Febrer del 2021, amb el dubte constant de què es podrà fer i que no.

Era tot un repte poder adaptar el carnaval, festa al carrer i en comunitat per antonomàsia, a les exigències i les normatives que havia provocat la pandèmia.

L'Ajuntament de Vilanova, juntament amb la FAC varen plantejar des del principi un Carnaval amb la salut i la vida de les persones com a prioritat. I es va apel·lar al seny i la responsabilitat de tots els vilanovins per tal d'evitar aglomeracions il·legals.

²⁰ La Medusa és una societat que, els darrers anys, organitza diferents esdeveniments de caire cultural i festiu.

Des d'un principi es va parlar d'un carnaval virtual, on s'intentaria donar cabuda als màxims actes possibles.

Els carrers i balcons de Vilanova es varen engalanar igualment, i tot i saber que no n'hi hauria, al carrer es respirava Carnaval.

L'Ajuntament es va encarregar de fer-lo sentir a cada casa i es va fer arribar un llibret anomenat "Carnaval sense esforç" que explicava cada acte. També es van projectar, gairebé diàriament, una sèrie de vídeos anomenats "Carnaval pas a pas" narrats pel personatge del Vidalot i en Joan Ignasi Gómez, que, amb voluntat didàctica, explicava els diferents actes del carnaval vilanoví.

L'Aula d'activitats teatrals Tracart, juntament amb la Comissió del Carnaval Infantil, es van encarregar de fer arribar el Caramel d'una manera o d'una altra. Primer de tot, van enregistrar una arribada especial a la Masia d'en Cabanyes, i després van anar realitzant un espectacle reduït a les llars d'infants.

La Màscara d'or es va celebrar, com molts dels actes, de manera virtual i per Canal Blau. El Dijous Gras va ser impossible d'adaptar a la situació, i la Merengada va ser anul·lada, així com les tradicionals xatonades que les societats celebraven als seus locals. Com tantes d'altres coses en aquells mesos, només es varen poder celebrar en família o "grups bombolla". Els Coros i les Danses de Vilanova, van ser retransmesos per Canal Blau.

Amb aquest ambient de carnaval descafeïnat, Vilanova rebia Sa Majestat el Rei Carnestoltes, que arribaria de manera virtual per Canal Blau i sense cap mena de seguici. Aquest acte, de la mateixa manera que l'Enterro, va ser organitzat per Dingú, l'entitat de suport de l'Ajuntament.

Aquest any el sermó es va fer extensiu a tots els dies de carnaval i, atrinxerat a l'ajuntament, el rei feia arribar per les seves xarxes socials un missatge cada dia als vilanovins.

Arrivo 2021 organitzat per la entitat "Dingú". Ajuntament de Vilanova i la Geltrú.

I amb aquest poc nombre d'actes, i la manera tan poc ortodoxa en què es van realitzar, es va arribar a Dimecres de Cendra²¹ i, amb un Enterro del mateix format que l'arribo es va donar punt final a un Carnaval insípid, un Carnaval sense Comparses.

La situació l'any 2022 semblava més optimista que a viscuda un any abans, i es plantejava un carnaval, gairebé, en normalitat, tot i que amb alguna excepció.

La Merengada, el Ball del paperet i els Balls de Mantons van haver de ser suspesos. Però el carnaval va donar el tret de sortida amb les Competències musicals.

Després d'un Dijous Gras insípid, arribava el divendres d'Arrivo. Tot i que va ser suspesa la desfilada de carrosses tradicional després del sermó, es va recuperar la Comparsa de Diables amb motiu del 75è aniversari de la recuperació dels Diables de Vilanova. Aquesta va anar a buscar el rei a l'estació de ferrocarril. El sermó, organitzat altre cop per Dingú, va ser llegit a la plaça de la Vila, com és tradicional, i amb públic en directe.

Els actes tradicionals del cap de setmana es van dur a terme amb normalitat: Caramel, Ball de mascarots, Seguici de banderes... Les comparses, tot i que amb alguna restricció, també es van dur a terme amb relativa normalitat.

Els Coros, el Vidalot i, finalment, l'Enterro de la Sardina, van tancar un carnaval encara no del tot complet, però que va il·lusionar, de nou, tots els vilanovins.

Més enllà d'haver de dur mascaretes, desinfectar-nos les mans i anar amb compte de no apropar-nos massa, es va poder palpar la normalitat de nou.

Ja el 2023, es va retornar a la normalitat absoluta. Amb tots els actes, sense mascaretes ni restriccions, el carnaval s'havia refet, altre cop, davant una hostilitat.

I el cercle s'havia tancat. L'últim que vam fer abans de confinar-nos va ser gaudir del carnaval, i després de tot, tornàvem a la normalitat.

Ni pandèmies, ni dictadors, ni guerres han pogut amb el Carnaval. El carnaval de Vilanova resisteix. I resistirà.

²¹ Darrer dia del carnaval i, segons la tradició cristiana, primer dia de la Quaresma.

Comparses de Vilanova i la Geltrú 2023. Ajuntament de Vilanova i la Geltrú.

3. FESTA MAJOR

3.1 Història

3.1.1 El raïm i la pedregada: L'origen de la nostra gran Festa Major (1781)

La Festa Major de Vilanova i la Geltrú data de l'any 1781, i neix arran d'un pacte entre el rector, la junta d'obra de la parròquia, el batlle i sis regidors. Aquest pacte va acollir un patronatge marià en record de la pedregada de l'any anterior, que va arrasar totes les vinyes i els fruiters.

Des d'aquell acord, la Mare de Déu de les Neus²² és la patrona de Vilanova i la Geltrú, i s'acorda celebrar una festivitat amb processó i prèdica.

També a partir d'aquí, s'inicia un procés de consolidació de la festa per davant d'altres més arrelades.

I, sobretot, es pacta que, any rere any, s'ha de renovar aquesta vinculació de la vila amb la verge, per mitjà del vot del poble.

²² També coneguda en altres indrets com "la Verge blanca", celebra la seva festivitat el 5 d'Agost.

3.1.2 De l'esclat dels coets a l'esclat de les bombes: La Festa Major en temps de guerra (1936 - 1943)

L'aixecament militar del 17 de juliol de 1936, va suposar un dràstic final per al model de festa major que s'havia implantat durant la Segona República²³ espanyola. Aquell any, i fins al 1939, no va haver-hi festa major.

A més, gran part de la imatgeria festiva vilanovina va ser malmesa o va desaparèixer. Els Gegantons, la Mulassa i el Drac s'havien acostat a Barcelona, on se celebrava l'olimpíada popular i, amb l'esclat de la guerra, pocs dies després d'arribar a la ciutat comtal, van desaparèixer.

Els gegants grossos, per la seva part, van ser portats a la caserna durant la guerra. Allà van ser malmesos i desmantellats. Vilanova s'havia quedat sense festa i sense els seus símbols més preuats.

A partir del 1939, la Festa Major comença a recuperar-se molt lentament amb un caràcter, això sí, totalment diferent. Un caràcter extremadament tradicionalista, religiós i, sobretot, estatista.

Programa de la Festa Major, 1939. Arxiu comarcal del Garraf.

La primera Festa Major de la època franquista, la de 1939, té com a peculiaritat que es van mantenir les ballades de sardanes, ja que manaven vilanovins de la dreta, que les van mantenir.

A banda d'aquest fet, aquesta Festa Major es va ajustar al model bàsic de festa franquista, com una reformulació del programa de la festa dretana, amb actes religiosos, amb presència de les autoritats, focs artificials, balls de bastons, gitanes, diables i castellers²⁴, tot això barrejat amb elements propis de la dictadura, com ara els concerts de la banda local de FET-JONS, la desfilada del regiment militar o la missa de campanya. També es van mantenir els balls públics, tot i que només n'oferia el *Círculo Villanovès*.

²³ Govern que va ser vigent a Espanya des del 14 d'Abril del 1931 fins que va finalitzar la Guerra Civil amb el triomf del bandol nacional, l'any 1939..

²⁴ Diferents balls i entremesos populars, representatius de les cercaviles de Festa major arreu de Catalunya.

Aquest pobre teixit associatiu tirà endavant la Festa Major del 1940. El “*Círculo Villanovès*” va oferir els tradicionals i selectes balls de gala als jardins de l’Apol·lo²⁵, mentre que el Centro de Deportes oferí concerts, teatre, actes esportius i una exposició.

El 1941, amb l'alcaldia de Pascual Fábregas, s'inaugura una nova etapa, on es recupera el protagonisme organitzatiu de l'ajuntament i es traspassà el dèficit de la festa al pressupost municipal.

Segons sabem, gràcies als comptes, van ser reinstaurats actes com els focs d'artifici, i es va tornar a comptar amb la presència dels Xiquets de valls, els Nens del Vendrell²⁶, el Ball de bastons i el Ball de diables. També es varen mantenir els actes religiosos amb la participació de les autoritats.

Ja el 1942, es volgué fer una festa més lluïda, ja que la del 1941 es creu que no ho va ser gaire, i es va propugnar la col·laboració de les societats en l'organització.

Es varen potenciar els actes esportius, convertint-se en els protagonistes i es varen substituir les cobles per la banda local de la FET-JONS.

3.1.3 Tres passes endavant i una enrere: La recuperació dels 40 i la davallada dels 60 (1944 - 1960)

A causa d'un canvi de govern, la Festa Major abandonà el model basat en l'anticatalanisme del règim, i es varen restituir moltes de les celebracions i actes específicament vilanovins. Això sí, amb un aspecte totalment tradicionalitzant, subratllant el caràcter folklòric. Aquestes manifestacions es desmarcaven del catalanisme i propugnaven el “vilanovisme”.

El 1944, es va recuperar el model festiu republicà, reprenent amb ell la revetlla sardanista de la Rambla i el Ball de festa major.

L'any 1947 s'inicia la recuperació, amb el Ball de Diables de Vilanova i la Mulassa, per part de "la taula dels savis" del foment vilanoví. El 1948, per Carnaval, es va recuperar el Drac de Vilanova i per Festa Major, Vilanova, les dues parelles de gegants, inspirades en les perdudes durant la guerra. L'any 1949, amb diners que havien sobrat de la subscripció popular per la recuperació dels gegants, es decideix crear uns nans. Aquest encàrrec se li fa al taller “*El ingenio*” de Barcelona.

²⁵ Teatre vilanoví, inclòs a l'inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya, i que va existir des del 1899 fins el 2005.

²⁶ Colles castelleres de Valls i el Vendrell, respectivament.

Recuperació del ball de diables de Vilanova i la Geltrú, 1947. Arxiu Ball de Diables de Vilanova.

Aquí es va incloure l'acompanyament dels balls a les autoritats cap a l'Ofici. Aquestes també gaudien les cercaviles des del balcó de l'ajuntament.

Durant aquesta etapa es va dur a terme, sense èxit, la incorporació dels toros. Aquesta activitat no es va consolidar, i tot i repetir-se algun any, esporàdicament, va acabar desapareixent.

Cap a l'any 1952, la Festa Major començà una propiciada per dos factors principals: el creixent protagonisme que va anar adquirint l'alcalde i la pèrdua de l'interès per part dels vilanovins, que la consideraven excessivament repetitiva.

3.1.4 La festa es torna a recuperar: De la segona represa a la nostra festa major actual (1960 - 2014)

La festa encara va perdre una mica més de popularitat durant els anys seixanta, perquè la gran intervenció de l'ajuntament en la festa n'havia provocat la pèrdua de la identitat.

L'any 1966 es va canviar la processó per la renovació del vot del poble davant la verge. Un acte que constava d'una processó civil i un diàleg entre l'alcalde i el rector, on oferien cants i oracions a la verge. Aquest acte culminava amb un castell de focs.

En contrast amb aquesta decadència, a la Geltrú, la Festa Major va anar agafant importància. Es tractava d'una festa de caràcter totalment popular i participatiu, model oposat al que ara presentava la Festa Major de Vilanova i finançada totalment pels veïns i veïnes del barri.

Aquests mateixos veïns varen idear en un esmorzar el 1971, la idea de crear uns nous Gegants de la Geltrú que, finalment, es varen estrenar l'any següent.

El mateix 1972, els Diables de Vilanova van reaparèixer, després d'uns anys sense sortir, i ho van fer a la Cercavila de l'Espígol.

També el mateix any, es funden els Bordegassos de Vilanova²⁷.

Cinc anys més tard, s'estrena el Drac Tigre, sorgit d'un joc de nens. I tan sols tres anys després, la colla del Drac de la Geltrú, estrena el Drac Barrina, adreçat als joves. Aquest va néixer juntament amb els Diables petits i mitjans de l'Agrupació de Balls Populars de Vilanova i la Geltrú.

El drac "Tigre" pels carrers de la Geltrú en els seus inicis. Arxiu Drac de la Geltrú.

A poc a poc, es van recuperant i creant colles i figures en una època d'explosió cultural. L'any 1980, amb la creació de la comissió de recerca i promoció de la cultura popular i tradicional, es redibuixa la Festa Major i es configura tal com la coneixem ara, a partir del model tradicional del Penedès, el Garraf i el Camp de Tarragona.²⁸

Un gran avanç en aquest procés de recuperació arriba l'any 1997, amb la creació de la Pabordia. Un grup de set representants de la societat civil que s'encarreguen de preservar la festa, alhora que l'adapten a cada any.

El procés de recuperació de balls, però, va durar fins al 2012, en què es recuperen les Cottonines, l'últim ball que quedava per recuperar, i l'últim que va entrar al protocol.

L'any 2014, es redacta el definitiu document del protocol de la Festa Major. Un document que serveix com a eina reguladora i com a guia per a tots els actes que conformen el tronc tradicional de la festa.

I així, és com arriba la festa als nostres dies.

²⁷ Colla casteller de Vilanova, creada el 1972

²⁸ Comarques catalanes

3.1.5 Del carrer a la pantalla: Les desventures de la Festa en temps de pandèmia (2020 - 2023)

Quan el 13 de març de 2020 s'havia anunciat l'estat d'excepció a l'estat espanyol amb motiu de l'emergència sanitària provocada per la pandèmia mundial del COVID-19, ningú imaginava que això afectaria la Festa Major.

Però va resultar que aquests quinze dies es varen anar allargant, i que un cop acabat el confinament la promesa "nova normalitat" deixaria en escac la Festa Major vilanovina.

L'Ajuntament de Vilanova, juntament amb els pabordes d'aquell mateix any, van decidir no suspendre la festa completament, com van fer altres pobles, sinó que la van adaptar (molt) als temps que corrien. Havia de ser diferent o no seria.

El 8 de juliol s'anunciava una festa major adaptada i concentrada només en els dies centrals, molt diferent del que era en realitat.

Els carrers van ser decorats i es va presentar una agenda d'actes on els protagonistes eren les cadires, els aforaments i les entrades.

En aquest programa, s'anunciaven alguns concerts en emplaçaments amb aforament controlat: la Plaça del Port i l'Auditori Eduard Toldrà.

Un dels actes més importants proposats per aquell any eren els tradicionals "versots" del Ball de diables de Vilanova, que aquell any se celebrarien el dia 3 d'agost, de manera independent de la tradicional exhibició de balls parlats, a la Plaça del Port, amb entrades i aforament limitat. Aquest acte, finalment es va acabar suspent per un cas positiu d'un dels components de la colla. Així i tot, es van poder veure els "versots" per Canal Blau.

Convit a la festa, 2020. Ajuntament de Vilanova i la Geltrú.

A banda d'això i dels concerts com per exemple el tradicional concert de la Banda de música Mestre Montserrat, el matí del 4 d'agost, a l'Auditori Eduard Toldrà es va celebrar el "Convit a la festa". Aquell any va anar a càrrec d'una balladora de les Gitanes i d'un ballador de Pastorets.

A les 12 del migdia, un cop acabat el convit, es van llençar els 12 morterets. I es va fer, excepcionalment, des de la Plaça de les Neus. I a la nit es va llançar un castell de focs des de 3 punts diferents de la vila, perquè tot el poble, des de qualsevol barri, ho veiés des de casa.

El dia central de la festa, el 5 d'Agost, la vila es va despertar amb el toc de matinades, interpretat per diferents grups de grallers des de dalt dels 3 campanars de la ciutat. També es va preparar un enregistrament on els grallers de Santa Madrona interpretaven la peça de les matinades caminant per l'exposició "Encomana't de Festa".²⁹ Aquest vídeo es va anar passant per Canal Blau.

A les 10:30 del matí, es va dur a terme l'Ofici de Festa Major, on es va introduir també una renovació del vot del poble excepcional, al matí i dins de l'església. Un representant de cada ball, va acompanyar l' Olga Arnau (l'alcaldesa d'aquell moment) i el mossèn Pere Milà, rector de la parròquia de les Neus, en aquesta renovació, i a la sortida d'ofici van fer un passadís en homenatge a les autoritats, emulant el passadís que es fa any rere any a l'entrada d'ofici.

Ofici de festa major, 2020. Ajuntament de Vilanova i la Geltrú.

L'exposició "Encomana't de festa", va invertir els papers i si en un any normal, l'espectador veia passar el seguici, aquí el seguici veia passar l'espectador.

²⁹ Exposició organitzada per l'Ajuntament de Vilanova i els pabordes de Festa Major l'any 2020, comissionada pel Xavier López. S'hi exhibien les figures i elements participants a la Cercavila del Vot del Poble de Vilanova. L'objectiu era acostar als vilanovins, en aquell any en què gairebé no hi havia festa, els elements més tradicionals i característics de la mateixa. Es va celebrar al Centre d'Art Contemporani, "La Sala".

***“Mare de Déu de les neus,
per sempre sigeu alabada.
Vulgeu que l'any vinent,
PUGUEM fer la ballada.
Visca la festa major!”***

També es va fer una altra exposició que explicava la creació de la Cercavila de l'Imaginari. I es van realitzar una sèrie de reportatges que explicaven els apartats i la història de la festa.

Així va finalitzar una festa major molt atípica, amb el desig de tenir, l'any següent una festa de debò, però amb l'alegria d'haver celebrat (com s'havia pogut) la Festa Major.

***“Bona tarda Vilanova!
Ha costat, però som aquí,
en un any ben complicat,
al que no li veiem fi.”***

Tal com anunciaven els Diables en els seus “versots”, la Festa Major va tornar, de manera parcial i adaptada, al carrer, l'any 2021.

Una festa major que recuperava una mica la vitalitat, incloïa més activitats prèvies i recuperava les cercaviles al carrer. Això sí, encara tingué com a protagonistes mascaretes, aforaments, entrades i cadires.

El dia 3 d'agost es varen celebrar els “versots” dels Diables a la Plaça del Port, en el mateix format que s'anaven a celebrar l'any anterior. I aquest any sí, Vilanova va tornar a fer olor de pólvora novament.

Aquella mateixa tarda es van estrenar, al Teatre Principal, els nous vestits del Ball de Gitanes, en el marc de la celebració del 40è aniversari de la seva recuperació ininterrompuda.

L'endemà, en una plaça de Sant Antoni amb aforament limitat, i en dos torns, estrenar la nova imatge dels Gegantons de Vilanova, amb motiu del seu aniversari.

Ja el dia 4, el matí es repetí exactament igual que l'any anterior, amb un petit canvi: el “Convit a la Festa” es va celebrar al Teatre Principal. I des d'aquell any, sempre es celebra allà. I un any més, els “morterets” es van llançar a la Plaça de les Neus.

Això sí, a la tarda, es va celebrar la primera cercavila a Vilanova després del confinament. Una cercavila poc ortodoxa, a la Rambla Sant Jordi, i de caràcter circular, on cada espectador veia passar als balls en diferent ordre. És a dir, si tu estaves davant dels gegants, veuries la cercavila a partir d'aquests, i s'acabaria quan tornessin a estar davant teu.

En aquesta cercavila van participar tots els balls i entremesos, i cada ballador es va haver de fer una PCR³⁰.

³⁰ Prova de “Proteïna C Reactiva” utilitzada durant la pandèmia per al diagnòstic de la Covid-19.

Aquella mateixa nit es va celebrar el “castell de focs”, i l'endemà, en el dia central de la festa, van tornar a sonar les “matinades”, aquest cop de manera més o menys normal pels carrers de la vila.

Seguidament, es va celebrar “l'ofici”, on es va tornar a repetir la renovació del Vot del Poble de la mateixa manera que l'any anterior. Durant aquell matí, tots els balladors van haver de tornar a fer-se una PCR.

A la tarda, va haver-hi dues cercaviles, una on van participar tots els balls, excepte els Cercolets, ja que s'hi va detectar un cas positiu de COVID i una altra, ja entrada la nit, on només van sortir elements de foc.

La “Presumida” protegida davant de la COVID. Xavi Pujol.

I d'aquesta manera va acabar la Festa Major de la represa. Molt diferent però, alhora, molt necessària. Una Festa Major que va donar encara més ganes de tornar a la normalitat.

*“Amb la fi de la pandèmia,
hem tornat amb il·lusió,
doncs gaudim de la presència,
d'aquesta gran gernació.”*

I el 2023, va tornar la Festa Major de manera plena. Tots els actes van tornar amb el seu màxim esplendor, sense restriccions i en els seus espais habituals. S'havia acabat la pandèmia, i la festa havia tornat.

A tall d'anècdota, els vilanovins van estar a punt de quedar-se sense el “Vot del poble” de sempre per tercer any consecutiu per culpa de la pluja. La raó és que, al bell mig de “l'exhibició de balls parlats”, va començar a caure un xàfec que va fer saltar les alarmes. Tot es va mullar, per descomptat, i això feia perillar, tot i que parés, la Cercavila del vot del poble a causa del perill de relliscades per als balls i entremesos.

Finalment, es va reprendre l'exhibició i en Serrallonga, les Gitanes, els Diables i els Diables petits van fer la seva actuació. Pel que fa a la Cercavila del vot del poble, es va escurçar el recorregut i es va poder dur a terme.

La renovació del vot del poble va poder tornar a fer-se com tothom volia, això sí, força més tard de l'hora que hauria d'haver estat, com marca la tradició, abans que fos 6 d'Agost.

Curiosa paradoxa, la Festa Major s'originà per culpa d'una pedregada i l'any que tornem a començar cau un xàfec, que ja és part de la història de Vilanova.

La Festa Major de Vilanova havia tornat a començar de nou.

3.2 Actes més representatius

3.2.1 Dia 4 d'agost: La vigília (Cercavila lliure i Cercavila de vigília)

El dia de la vigília és el dia previ a la diada de la Mare de Déu de les Neus. Actualment, aquest dia compta amb 3 actes principals.

El primer d'ells és la "Cercavila Lliure". Aquesta té les seves arrels en l'acompanyament semilliuere que els balls i entremesos prestaven a l'antiga figura de l'Herald, que era l'encarregat d'anunciar l'inici de la festa mitjançant el pregó.

D'aquests inicis avui en dia en queden pocs elements. El que abans era el pregó, s'ha convertit en el "Convit a la Festa" realitzat pel convidador o convidadora³¹. També s'han afegit els 12 morterets, que anuncien l'inici de la festa. Un cop llançats, tots els balls i entremesos surten en cercavila des de la Plaça de la Vila, amb la peculiaritat que no hi ha un recorregut marcat, sinó que cada colla escull el seu. Aquesta cercavila és, d'alguna manera, la institucionalització d'aquell acompanyament espontani que els balls prestaven a l'herald.

Baixada dels entremesos per la rambla principal, 1950. Jordi Ferrer Isern.

³¹ Persona encarregada de fer el "Convit a la festa".

A la tarda trobem una cercavila anomenada "Cercavila de Vigília". Una cercavila que té la tasca de donar espai per a totes aquelles colles de barri que no entren dins el protocol de Festa Major.

El darrer acte del dia, i el més multitudinari de la festa, és el "Castell de focs"³² que aplega milers i milers de persones a la platja. Un acte amb molt de recorregut i que, per fer-nos una idea de la seva transcendència, el 2020, per primer i darrer cop, es van llançar 3 castells de focs simultanis des de 3 punts estratègics de la ciutat, per tal que es poguessin veure des de tots els barris, fins i tot els més allunyats del centret.

3.2.2 Dia 5 d'Agost: La diada de la Mare de Déu de les Neus

El dia 5 d'agost, diada de la Mare de Déu de les Neus, és el dia que manté, més clarament, l'esperit ritual i religiós de la festa. D'aquesta jornada cal destacar-ne diversos actes.

Després de les matinades, ben aviat, trobem "l'anada a ofici", una cercavila que, tot i la seva evolució, ha mantingut el seu objectiu: acompanyar les autoritats de l'ajuntament al temple arxiprestal de Sant Antoni Abat. Actualment les diferents colles ballen durant tota la cercavila.

Un cop les autoritats arriben, i són rebudes amb una ballada conjunta, comença l'ofici de Festa Major. En acabar, es realitza la "sortida d'ofici", que fa el recorregut invers i acompanya les autoritats des de l'església fins a l'Ajuntament.

A la tarda es celebra "l'exhibició de balls parlats" i, un cop acabada, la Cercavila del Vot del Poble, la darrera i, probablement, la més solemne de totes, ja que és la que manté l'esperit religiós de l'origen de la festa.

Bordegassos de Vilanova l'any de la seva creació, 1972. Bordegassos de Vilanova.

³² Espectacle de pirotècnia.

Una cercavila que acaba als peus de la façana de l'església de les Neus, on, en arribar, es fa la renovació del vot, pròpiament dita, en forma de diàleg entre el rector de Sant Antoni i l'alcalde que, en nom de tots els vilanovins, donen gràcies a la Verge i li demanen protecció.

*“Verge de les Neus, que escolteu de grat,
volem renovar el vot, amb fe modesta.
Tot oferint-vos la festivitat,
escolteu el poble que es manifesta.”*

BLOC III - MARC PRÀCTIC

4. INTRODUCCIÓ

Malgrat les dues hipòtesis plantejades giren entorn del canvi i l'evolució de la festa, i de les seves causes i conseqüències, no es podien enfrontar de la mateixa manera. La primera d'elles, té un component més objectiu, que es basa en la història de la ciutat i la de la Festa Major i el Carnaval, i en els canvis que han patit l'una i les altres. La segona, de caràcter més subjectiu, té a veure amb la percepció dels ciutadans implicats i en la manera com viuen els canvis i les conseqüències que aquests suposen.

És per aquesta raó que en aquesta part pràctica s'han de diferenciar dues parts.

A la primera d'elles, s'interrelacionen la història de la ciutat i la de les festes. En aquest apartat es posa de manifest quins han estat els moments clau a la història de Vilanova i la seva repercussió en els actes principals de Festa Major i Carnaval.

La segona hipòtesi, però, té un caire subjectiu que feia difícil trobar la resposta a la xarxa o a les fonts escrites. Es tractava de copsar si tota aquesta evolució ha provocat que els vilanovins ja no sentin les festes en la seva essència i si, segons els protagonistes, els canvis són necessaris o no.

La resposta, doncs, s'havia de buscar en els protagonistes, la gent que fan viuen i senten, des de fa anys, aquestes festivitats. Per tal d'aconseguir aquesta resposta vam entrevistar 34 persones que han aportat les seves vivències, experiència i història per a obtenir una visió global i extensa que permetés confirmar o refutar la segona hipòtesi plantejada.

5. LA GALLINA O L'OU?: INTERRELACIÓ DE LA FESTA I EL POBLE

Un cop coneguda l'evolució de la vila i la de les festes, s'han de posar en relació ambdues i comprovar si han canviat de manera paral·lela o si, altrament, no hi ha una relació en la manera com han anat canviant.

5.1 Carnaval: L'organització de l'anarquia

Pel que fa al Carnaval vilanoví, el primer que cal observar és que va patir un procés en el que es va posar ordre a totes aquelles manifestacions espontànies de les quals n'és fill. Aquest procés va ser comandat per les societats i entitats existents a la vila, i es va dur a terme a partir de la segona meitat del segle XIX.

Al segle XX, després d'uns foscos anys de dictadura, la recuperació del Carnaval al carrer es deguda a la implicació total de tots els estaments del poble. Després d'uns anys molt durs, la gent tenia ganes de fer coses, de sortir al carrer.

I a poc a poc, en aquest procés, el Carnaval va anar agafant la forma que coneixem avui dia. Aquest període de regularització de la festa culmina amb la creació de la FAC, entitat que des de llavors s'encarregarà d'organitzar la festa i que n'aglutina tots els agents implicats, l'any 1989..

Cal concloure, doncs, que, paral·lelament al creixement de la ciutat, creix també i es ritualitza un protocol "carnavaler" nascut des de l'espontaneïtat. Els canvis en la societat, l'economia i la demografia de Vilanova han anat impulsant la institucionalització dels actes que avui conformen el carnaval més diferent i particular del territori.

Sa majestat el Rei carnestoltes, arribo 2015. Ajuntament de Vilanova i la Geltrú

5.2 Festa Major: De la festa religiosa a la festa laica

Pel que fa a la Festa Major, es podria afirmar que va patir el procés contrari, és a dir, una festa que, en els seus inicis, era religiosa i amb un ritual molt estricte i auster, va anar perdent part del seu contingut religiós amb el creixement de la població de la vila, especialment la població obrera.

I entre les causes d'aquest canvi, cal destacar la industrialització de Vilanova. I això és així perquè durant un temps, la festa se celebra el primer diumenge d'Agost ja que entre setmana la gent treballava. Arriba un moment, però, en què es decideix donar festa als obrers el dia de la Verge de les Neus, i convertir-lo en la Festa Major local, passant-la per davant d'altres festivitats celebrades anteriorment.

Per culpa d'això, al creixement de la població i al canvi de paradigma econòmic i social, la festa es converteix en un acte de celebració de l'estiu i perd part del seu contingut religiós.

El moment en què s'inicia la plena integració de la població de Vilanova a la festa és després de la Guerra Civil Espanyola. I encara més en finalitzar la dictadura.

En l'actualitat la festa continua essent la "Festa d'estiu", que marca l'inici del període de descans per a molts vilanovins.

El Drac petit de la Geltrú a la tornada d'ofici, 2024. Ajuntament de Vilanova i la Geltrú.

6. PARLANT LA GENT S'ENTÉN: LES ENTREVISTES

Per tal d'arribar al nombre més gran de sensibilitats i punts de vista possibles, s'han realitzat 34 entrevistes a alguns dels protagonistes de la història.

Persones de tota condició i edat, que participen des de l'administració, societats, entitats, organitzacions gestores, colles o com a espectadors. Totes elles han compartit la seva experiència, les seves vivències i la seva opinió.

Aquestes converses van ser gravades a llocs representatius de Vilanova i la Geltrú. Museus, places, racons del centre històric, edificis públics o bars emblemàtics han esdevingut l'escenari ideal per escoltar-los i aprendre de cadascun d'ells..

Entrevista a l'Enric, president del Foment Vilanoví. Font pròpia.

Cal dir també que, tot i que les preguntes pretenien esbrinar la resposta a la tesi proposada, hem aprofitat per a conèixer la part més personal de la festa a través dels ulls dels qui han parlat amb nosaltres. Per tant, algunes de les preguntes es refereixen a vivències personals i al seu lloc dins cada acte o celebració.

Un cop enregistrades, vam creure interessant unificar totes les mirades en un documental (*Annex 9*) on es reflecteix l'essència d'aquesta recerca i on cada veu té el seu espai i el seu lloc.

Aquest documental ha estat presentat en societat, davant els qui hi participen i també d'amics, familiars i desconeguts, el dijous 12 de Desembre del 2024, al local de la Penya Filatèlica. En aquesta presentació s'ha obtingut també el *feedback* dels espectadors.

6.1 La visió des del balcó de l'Ajuntament: els polítics

Era important, d'entrada, comptar amb la visió i l'experiència d'aquells que, des de l'administració pública, han estat o són encara responsables de les festes i, er això, hem entrevistat personatges que, des de diferents càrrecs, han tingut rellevància a l'Ajuntament de Vilanova.

La Neus Lloveras, *ex-alcalde* del 2011 al 2019 (*Annex 1.1*); en Sixte Moral, *Regidor de cultura* del 1983 al 1991 i *alcalde* del 1999 al 2005 (*Annex 1.2*); l'Adrià Guevara, *Regidor d'infància i joventut, memòria històrica i promoció econòmica*, entre d'altres, de l'any 2019 a l'any 2023 (*Annex 1.3*); la Mercè Mateo, *Regidora de cultura, de dependència i inclusió, d'educació i ocupació i de gestió de talent i persones* de l'any 2019 a l'any 2023 (*Annex 1.4*); en Juan Luis Ruiz, actual *alcalde* des de l'any 2023 (*Annex 1.5*); i, per acabar, en Salva Lòpez, actual *Regidor d'infància i joventut, de memòria històrica i de convivència* des d'aquest mateix 2024 (*Annex 1.6*).

En aquestes converses, i a més de mostrar la seva visió personal com a vilanovins i vilanovines, tots ells ens van explicar com es viuen les festes des de la responsabilitat de l'Ajuntament i com han hagut de gestionar, en diferents èpoques, els canvis i els reptes que s'han anat plantejant.

6.2 La visió des dels llibres d'història: Els experts

Era molt important conèixer d'on venia la festa per poder saber com ha evolucionat. Necessitava una visió històrica global, de l'origen a l'actualitat.

Aquesta visió la vam aconseguir de la mà d'en Xavi Lòpez, *historiador i docent de secundària* (*Annex 2.1*); d'en Joan Ignasi Gòmez, *historiador i actual director de Canal Blau* (*Annex 2.2*); d'en Bienve Moya, *escriptor i ex-director del Teatre Principal de Vilanova* l'any 1985, i un dels grans entesos de les festes vilanovines (*Annex 2.3*) i d'en Xavi Orriols, *escriptor i ex.membre del Consell de la Cultura Popular de Catalunya*. (*Annex 2.4*).

A ells els vam preguntar sobre els orígens, els canvis i els perquès d'aquests canvis. Sobre les diferències que s'observen d'una època a una altra, les seves causes i les seves conseqüències.

6.3 La visió des de l'organització: Les entitats, els paborde i la FAC

Era molt interessant, també, conèixer el punt de vista que tenen aquells qui organitzen la festa. Els presidents de les diferents entitats que hi participen, els paborde que s'encarreguen d'organitzar la Festa Major de les Neus o els membres junta de la FAC, que s'encarreguen de preparar el Carnaval.

Així doncs, vam xerrar amb en Dídac Santos, *president de la FAC (Annex 3.1)*; l'Enric Ferrer, *president del Foment Vilanoví i paborde l'any 2000 (Annex 3.2)*; en Sergi Anson, *integrant de la Penya Filatèlica (Annex 3.3)*; en Dídac Contreras, *paborde l'any 1999 (Annex 3.4)*; Òscar Valverde, *paborde l'any 2006 (Annex 3.5)*; Jaume Inglès, *president del Drac de la Geltrú i paborde l'any 2016 (Annex 3.6)*; i en Salva Lòpez, abans mencionat, que també ha estat *paborde l'any 2024*.

En aquestes xerrades vam descobrir el punt de vista d'aquells qui treballen, preparen i viuen la festa durant tot l'any. Ens van explicar com es viu la festa quan fa mesos i mesos que penses i com s'afronten els canvis i els nous reptes des de l'organització.

6.4 La visió des de dins: Els balladors

Una de les visions que considerava més importants és la dels qui hi participen de forma més directa: els balladors. Sobretot, en clau de Festa Major. Un punt de vista imprescindible, la mirada des del bell mig de la festa.

Entrevista a en Marc Alsina. Font Pròpia.

En aquest camp he obtingut la visió d'en Roc Escofet, *ballador del Ball de Valencians (Annex 4.1)*; n'Aniol, *portador de la Mulassa petita (Annex 4.2)*; en Pere Garrocho, *antic angelet dels Diables i actual diable petit de l'Agrupació (Annex 4.3)*; en Marc Alsina, *diable petit de l'Agrupació (Annex 4.4)*; n' Ester Benavent, *balladora de les Cotonines (Annex 4.5)*; n'Oriol Ibàñez, *diable de Vilanova i la Geltrú (Annex 4.6)*; en Xavier Escofet, *portant del Drac de Vilanova (Annex 4.7)*; en Carles Serra, *antic bastoner i membre del ball d'en Serrallonga i actual portant de la Milana (Annex 4.8)*, na Cesca Mestres, *antiga balladora dels nans (Annex 4.9)* i n'Ignasi Gimeno "Nani", *bastoner (Annex 4.10)*.

També han format part d'algun ball popular L'Enric Ferrer, antic membre del Ball de diables; el Sergi Anson, ballador del Ball de cintes; el Bienve Moya, antic bordegàs i portador del Drac de Vilanova; el Xavi Lòpez; actual ballador del Ball de gitanes; la Mercé Mateo,

membre de la Mulassa petita; el Joan Ignasi Gòmez, portant del Drac de Vilanova; el Sixte Moral, portador del Drac de Vilanova i en Jaume Inglès, portant del Drac de la Geltrú.

A ells els pregunto com es viu la festa des de dins. Era molt interessant saber què n'opinen de l'estat actual de la festa aquells qui fan la festa, si pensen que ha de canviar o si s'ha de mantenir igual.

6.5 La visió a peu de carrer: Els espectadors

Per últim, però no menys important, vaig entrevistar a la gent qui mira la festa. O aquells que participen de tots els actes d'una manera lliure. Una visió més objectiva de com està la festa, si més no, en tercera persona.

Com a espectadors he entrevistat a la Jana Ayats (*Annex 5.1*), l'Adrià Carrasco (*Annex 5.2*), l'Adrià Lizano (*Annex 5.3*), la Rosa Farriol, que fotografia la festa des de fa quasi cinquanta anys (*Annex 5.4*); la Pilar González (*Annex 5.5*), el Quicu Mestres, que juntament amb la Cesca Mestres dirigeixen el Cep i la Nansa (*Annex 5.6*); la Cecília Campos (*Annex 5.7*) i la Raquel Casas que, a més ha estat la “convidadora” a la festa l'any 2024 (*Annex 5.8*).

Aquestes converses són claus per tenir una visió global de les festes ja que, tot i que no hi ballen ni mai ho han fet, sense ells, molt probablement, res d'això no tindria sentit. Ja que, com diu la Raquel Casas: “ (...) Si no hi ha espectadors, si no hi ha ningú que miri, no hi ha festa.” Escoltem la seva opinió i les seves vivències per poder tancar el cercle.

7. LA DIVULGACIÓ DEL TREBALL: PRESENTACIONS I ENTREVISTES

Durant el procés de recerca també he tingut l'oportunitat de presentar i explicar el meu treball en diferents contextos. En aquestes ocasions, he tingut l'oportunitat d'explicar el perquè vaig triar aquest tema, parlar de les diferents parts de l'estudi i, fins i tot, reflexionar col·lectivament sobre les meves hipòtesis amb els oients.

7.1 La presentació a la Casa dels Entremesos, Barcelona.

El dia 23 de novembre de 2024, vaig tenir l'oportunitat de fer una presentació del meu treball a la Casa dels Entremesos de Barcelona. Un indret màgic on dormen tots els elements de la imatgeria festiva barcelonina.

Aquesta presentació va estar emmarcada dins la jornada “*La cultura popular festiva a l'aula*”, una jornada de divulgació de treballs acadèmics de batxillerat, grau o màster, amb la cultura popular com a protagonista. A banda del meu treball, se'n van presentar divuit més.

Vaig parlar de les raons que m'havien portat a triar un tema relacionat amb les festes populars, de tot allò que m'ha aportat el treball i, a més, hi vaig presentar el primer tràiler del documental (*Annex 6*).

Presentació a la Casa dels entremesos. Font pròpia.

7.2 L'entrevista a “En clau de festa”, Canal Blau.

El dijous 5 de desembre, a les 10:30 del matí, es va emetre per Canal Blau Ràdio l'entrevista que em van fer al programa "En clau de festa".

Va ser una conversa amable, distesa i molt interessant i enriquidora, en la que, a més de parlar del meu treball, vam acabar reflexionant a l'entorn d'allò que tant ens estimem els tres: les nostres festes i la nostra ciutat.

Sent entrevistat. Unai Estévez.

7.3 La presentació del documental, local de la Penya Filatèlica

Per últim, però no menys important, el 12 de Desembre a les set de la tarda, al local de la Penya Filatèlica de Vilanova, es va dur a terme l'acte de presentació del meu documental (*Annex 7*).

En aquest acte vaig poder projectar el resultat del meu treball, en la presència de tots els entrevistats i alguns amics i familiars que em van voler acompanyar en aquest dia.

L'acte va començar amb la interpretació del “*Toc de matinades*” per part d'un grup de grallers. Seguidament, i després d'una breu introducció per part meua, vam fer el visionat. Un cop acabat el documental, i després de respondre algunes qüestions, vam acabar fent un pica-pica, i passant una bona estona xerrant i rient amb els convidats.

Instants de la presentació. Clàudia Miró.

BLOC IV - CONCLUSIONS

“La gent és la que adapta la festa, perquè la festa és una expressió de la mateixa gent”.

Sixte Moral

Després de la investigació i les posteriors converses amb persones de tots els àmbits que intervenen a la festa, he pogut extreure una sèrie de conclusions i interpretacions, que han respost a tots els objectius que m'havia marcat, alhora que m'han permès confirmar les hipòtesis plantejades.

En primer lloc, és una autèntica obvietat que Vilanova i la Geltrú ha canviat, ha evolucionat i ha crescut. Cada cop és una ciutat més gran i amb més habitants. I això ha fet que, en part, canviï el seu caràcter.

Una altra obvietat és que el Carnaval i la Festa Major de Vilanova han canviat també. Seria impossible celebrar en ple segle XXI el Carnaval o la Festa Major que es celebraven dos segles enrere. Òbviament en aquest procés d'evolució hi ha tingut molt a veure el creixement de Vilanova i l'augment de la població, així com els esdeveniments històrics que han anat sacsejant la vila i els seus habitants. Per tant, a través de les fonts documentals i de les converses amb historiadors i experts reconeguts, he pogut arribar a la conclusió que l'evolució de la Festa Major i el Carnaval és indestruïble de la de la ciutat i que a mida que aquesta ha anat canviant, també ho han fet les seves festes.

Un cop sabut això em va sorgir una pregunta: S'havien perdut mitjans en la bugada? La Festa Major i el Carnaval mantenen la seva essència intacta?

Podem afirmar que la Festa Major s'ha mostrat bastant inamovible al llarg de la història i que, tot i patir canvis i, fins i tot, transitar d'una festa merament religiosa cap a una festivitat de caràcter laic i popular; ha mantingut intacta la seva essència. És a dir, tot i apreciar variacions al llarg dels anys en la festa d'estiu vilanovina, aquesta no ha perdut la seva identitat ni la seva essència. I, de fet, podem afirmar que aquesta identitat i aquesta essència estan fora de perill.

I això és, entre d'altres motius, perquè és una festa amb un protocol molt arrelat a la història dels vilanovins, que se la senten seva, sigui des d'un punt de vista religiós, com lúdic; des de dins dels balls i entremesos populars o com a espectadors. Tots i cadascun dels que hi estan involucrats, ho estan des del sentiment de pertinença a una col·lectivitat que, al llarg dels segles, ha adaptat cadascun dels actes de la festa al moment històric que els ha tocat viure. I, malauradament, la darrera prova d'aquesta resiliència ha estat la pandèmia que, fa només quatre anys, va paraitzar les nostres vides, però no va matar l'esperit de festa i de celebració del poble.

El Carnaval ha evolucionat de manera diferent i, segons coincideixen a dir aquells que se l'estimen i el viuen any rere any, corre el perill de ser “fagocitat” (en paraules del Xavi López) per altres carnavals de lluentons, que no entenen la genuina essència i identitat del carnaval vilanoví. L'afluència de cada cop més gent, la consegüent massificació, l'ús i abús de l'alcohol o la identificació amb carnavals propers com el de Sitges, fan obligatori repensar-lo

i tornar-li la seva càrrega de crítica i sàtira que ha estat, des de l'inici, la seva marca identitària.

Finalment, la conclusió més transcendental i rellevant que s'extreu de tot el procés realitzat és que, efectivament, el Carnaval i la Festa Major han de canviar per seguir vius i això no suposa que perdin la seva essència, sinó que és una mostra de força, de resiliència i d'adaptació. El canvi, no només no és negatiu, sinó que és necessari i imprescindible per a garantir que les festes segueixin sent reconeixibles i que sobrevisquin, ja que la intransigència i la nostàlgia immobilistes condemnen la festa i l'acaben matant. El Carnaval i la Festa Major de Vilanova, posseeixen, ambdós, un tronc ritual que garanteix que, malgrat vagin canviant, seguiran vius i que cada generació trobarà la manera de fer-los seus any rere any.

Però la conclusió més transcendental que he pogut treure després de tota la investigació és la següent: El Carnaval i la Festa Major han de canviar, han d'evolucionar i no per fer-ho estaran perdent essència. Òbviament hi ha, en ambdues festes, un tronc ritual inamovible que fa reconeixible la festa, però les festes no han de ser intransigents si volen continuar vius.

En literatura, l'aigua corrent és símbol de vida. Allò que va canviant perdura i denota vitalitat. En canvi, l'aigua estancada representa la mort. Allò que s'estanca es podreix i acaba morint. El Carnaval i la Festa major han d'evolucionar i ho han de fer per a garantir la seva supervivència.

Vilanova ha canviat, ja no és la mateixa que fa cinquanta anys, per tant, la festa no es pot estancar. Com diu el Bienve Moya: "*No es pot aturar la festa, no es bo. Ni la festa ni res. Tot ha d'evolucionar.*" I és aquest canvi el que manté viva la festa, la seva identitat i la seva l'essència.

Sortida d'ofici 2022. Ajuntament de Vilanova i la Geltrú.

BLOC V - WEBGRAFIA I BIBLIOGRAFIA

BIBLIOGRAFIA

Belascoain, R. (1987). *El carnaval... com a pretext*. 1a Ed. Ajuntament de Vilanova i la Geltrú. 108 p.

ISBN:DL B -6868/87

Canales Serrano, A. F. (1995). *Festa major de Vilanova i la Geltrú al segle XX*. 1a Ed. Consell

comarcal del Garraf. 55 P. ISBN: 978-84-920151-2-2

Federació d'Associacions del Carnaval de Vilanova i la Geltrú. (2001). *Memòries de Sa Majestat Carnestoltes, segle XX*. 1a Ed. Federació d'Associacions pel Carnaval de Vilanova i la Geltrú. 573 p.

Ferrer, A., & Anguera, A. (2008). *Llibre dels gegants i demás entremesos populars de Vilanova i la*

Geltrú. 1 Ed. El Cep i la Nansa. 172 p. ISBN: 978-84-96349-92-6

García, X. (1972). *Vilanova i la Geltrú, El seu gran Carnaval*. 1 Ed. Portic 71. 463 p. (Portic 71, 5).

ISBN: 95235 E-6B1

López, X. (2020). El rebrot del poble. *La Sala*.

López I Soler, X. (2023). *Vilanova i La Geltrú calendari festiu*. 1 Ed. Editorial Efadós. 184 p. ISBN:

978-84-19736-42-0

Masana I Soler, H. (2008). *Ara venen els gegants*. 1 Ed. El Cep i la Nansa. 160 p. ISBN:

978-84-96349-98-8

Moya, B. (2000). *Carnaval: El de Vilanova i La Geltrú*. 1 Ed. Arola Editors. 272 p. ISBN:

9788492839216

Orriols I Carbonell, J. (1989). *Resposta de Francesc Papiol al qüestionari Zamora*. 1 Ed. Ajuntament

de Vilanova i la Geltrú. 88 p. ISBN: 84-505-9315-8

Orriols I Sendra, X., & Roig I Galceran, F. (2019). *Cent anys de Neus de blancs relleus*. 1 Ed. El Cep i

la Nansa. 410 p. ISBN: 978-84-17756-48-2

Puig Almirall, O. (2002). *El Carnaval Vilanoví. Dades per a la seva història*. 1 Ed. El Cep i la Nansa.

304 p. ISBN: 978-84-85960-67-5

Roig I Galeceran, F. (2011). *Concòrdia per a la constitució d'una cobla municipal al segle XVIII*. 1

Ed. El Cep i la Nansa. 23 p. ISBN: 978-84-92745-38-8

Tubau I García, A. (2000). *Un segle de Carnaval. Misèries i poca-soltades*. 1 Ed. Federació

d'Associacions pel Carnaval de Vilanova i la Geltrú. 93 p. ISBN: DL B-7.684-2000

Tubau, A., García, X., Barceló, J., Serra, J., & Moral, S. (1997). *Carnaval en imatges*. 1 Ed. Federació

d'associacions pel Carnaval de Vilanova i la Geltrú. 111 p. ISBN: DL B- 3806-97

WEBGRAFIA

Arxius en línia. (2024). Gencat.

<https://arxiusenlinia.cultura.gencat.cat/#/cercabasica/detallunitat/ACGAF60-43-N-1> (3 de març de 2024 14:56)

Bienve. (2019). *Bienve Moya-Domènech*. Bienve Moya-Domènech. <https://bienve.wordpress.com/>
(10 de febrer de 2024 17:14)

De Vilanova I la Geltrú, A. (2019). La FAC i l'Ajuntament es mostren satisfets de com s'ha celebrat el carnaval a la ciutat, tot i les dificultats imposades per la pandèmia. *Vilanova.cat*.

<https://www.vilanova.cat/noticies/detall?id=99996088>

De Vilanova I la Geltrú, A. (2020). Vilanova i la Geltrú viurà una Festa Major diferent i excepcional, prioritzant la salut i la seguretat. *Vilanova.cat*.

<https://www.vilanova.cat/noticies/detall?id=99995835>

De Vilanova I la Geltrú, A. (2020). La renovació del vot del poble clou una festa major excepcional.

Vilanova.cat. <https://www.vilanova.cat/noticies/detall?id=99995863>

De Vilanova I la Geltrú, A. (2021). El carnaval de VNG 2021 s'adapta a un format sense actes al carrer. *Vilanova.cat*. <https://www.vilanova.cat/noticies/detall?id=99996068>

De Vilanova I la Geltrú, A. (2021). La supervivència de la cultura popular, davant les restriccions sanitàries a causa de la COVID-19, centra la sisena edició del Saló de Carnaval, que enguany serà virtual. *Vilanova.cat*. <https://vilanova.cat/noticies/detall?id=99995962>

De Vilanova I la Geltrú, A. (2021). Carnaval de màxims amb la màxima responsabilitat sanitària.

Vilanova.cat. <https://www.vilanova.cat/noticies/detall?id=99996383>

De Vilanova I la Geltrú, A. (2022). El carnaval de VNG acaba amb la satisfacció d'haver retornat als carrers. *Vilanova.cat*. <https://www.vilanova.cat/noticies/detall?id=99996494>

De Vilanova i la Geltrú, A. (2024). *Ball del Paperet 2024*. Flickr.

<https://www.flickr.com/photos/vilanovailageltru/53525365487/in/album-72177720314759223>

(9 de març de 2024 19:23)

Gómez I Barrera, J. I. (2024). *Joan Ignasi «Txatxi» Gómez*. Joan Ignasi «Txatxi» Gómez.

<https://txatxigomez.wordpress.com/> (21 de Maig de 2024 17:27)

Vilanova i la Geltrú recupera el carnaval al carrer, amb la celebració de la gran majoria d'actes.

(2022). Turisme Vilanova.cat. <https://www.vilanovaturisme.cat/noticies/detall?id=99996460>

(17 d'abril de 2024 10:27)

BLOC VI - GLOSSARI

Alfàbrega

L'alfàbrega s'ha convertit en un símbol de la Festa Major de Vilanova, des de que els pabordes de l'any 2009 van impulsar una iniciativa perquè tots els vilanovins que ho volguessin poguessin "apadrinar" una d'aquestes plantes, que, posteriorment, es penjarien a la Rambla Principal per omplir d'olors els dies de la Festa Major.

Armillà

Peça de vestir sense mànigues que els comparsers d'algunes societats vesteixen el dia de la Comparsa. D'altres prefereixen l'americana o, fins i tot, el mocador creuat per damunt del pit.

Ball de bastons

Dansa popular, molt estesa a Europa, a la zona mediterrània principalment. Sota aquest nom s'hi agrupen diferents balls que tenen la característica comuna d'utilitzar un o dos bastons que es fan picar entre ells o contra el terra.

Ball de cercolets

Dansa popular que es balla en les cercaviles de les festes populars de Catalunya i el País Valencià. Està formada per vuit o més dansaires que ballen amb cercols decorats amb flors (tot i que en alguns pobles l'ornamentació pot variar).

En els seus inicis els seus integrants eren homes però des de fa ja anys, la majoria de balladores són noies.

Ball de cotonines

El Ball de cotonines de Vilanova es va recuperar per la festivitat de Sant Antoni l'any 2012 i es tracta d'un dels balls documentats més antic dels que participen a la festa, ja que en tenim referències històriques des de l'any 1601.

És un ball "de cavallets", i el seu nom fa referència al cotó del que estava teixida la tela que cobria les cames del fals genet.

Ball de diables

El Ball de diables és un dels més arrelats a la cultura popular de Catalunya. És una representació de la lluita del bé (representat per l'àngel) contra el mal i les primeres referències històriques daten de l'any 1160.

El Ball de diables de Vilanova compta amb més de 300 anys d'història i és un dels màxims exponents de ball de diables tradicional a Catalunya.

Ball de gitanes

Un dels balls de les cercaviles de Festa Major, en el que es trenen unes cintes de colors al voltant d'un pal llarg que simbolitza l'Arbre de Maig.

Ball de mantons

El Ball de mantons és el primer acte de Carnaval i serveix per a començar a “escalfar motors” per als dies que vindran. Es celebra a l'interior de les societats i entitats i és un ball de gala. Les dones han d'anar amb un mantó de manila (algunes vilanovines tenen un mantó que només s'utilitza en aquest ball) i els homes amb americana i corbata.

Els darrers anys, el Ball de mantons ha sofert una davallada, ja que les noves generacions no estan prenent el relleu i s'està restringint a algunes societats. La Fac, des de fa uns anys, ha intentat diferents iniciatives per a revifar-lo.

Ball de pastorets

Un dels balls tradicionals de les cercaviles, en el que els balladors porten un pal de fusta de gran alçada, amb el qual piquen a terra i els pals dels altres balladors. És típic de les comarques de Tarragona, el Penedès i el Garraf, tot i que en altres demarcacions es va iniciar un procés de recuperació des del segle XX.

Ball d'en Serrallonga

El Ball d'en Serrallonga recrea la quadrilla del bandoler Joan Sala i Ferrer, en Serrallonga, conegut bandoler del s. XVII.

El ball està format pel bandoler, la seva esposa, el seu fill (el Joanet) i alguns dels bandolers que l'acompanyaven. Van armats amb trabucs que disparen després de fer el seu ball.

Ball de valencians

Ball que, com el seu nom indica, té el seu origen a València i que, quan es reproduïx aquí, ho fa amb aquest nom per a indicar la seva procedència. És un ball que té moltes variants, en funció de la localitat on es realitza i que data del s. XVII

Els balladors vesteixen pantaló, mocador, cascavells i faixa.

Barretina

Barret tradicional català, de forma allargada, generalment de color vermell i que és una de les prenes imprescindibles el dia de les Comparses. Els comparsers l'han de dur i, el color pot variar segons l'entitat. Element imprescindible per protegir-se dels caramels!

Capgrossos (o Nans)

Personatges de la cercavila que porten un cap molt gran i, segons els casos, un vestit que fa conjunt amb aquest cap. Donen la sensació de ser persones i la seva funció en un inici era obrir el seguici i donar pas als gegants.

Caramel (El)

El Caramel és el rei del Carnaval infantil. El personatge està inspirat en els caramels que es llencen el dia de la comparsa. Arriba dissabte de carnaval i és el centre de l'acte més important del Carnaval infantil.

L'arribada del Caramel és el preludi de les Comparses i ha suposat la revitalització del carnaval per als més petits.

Carnestoltes (El rei)

Rei del Carnaval, personatge fictici que cada any arriba a Vilanova el Divendres de Carnaval.

Es un personatge de l'imaginari col·lectiu, representat en molts territoris de molt diverses maneres, però que sempre té la característica de encarnar tot allò que és transgressió, burla i festa. A Vilanova arriba el Divendres acompanyat per la rua de l'Arrivo i fa un sermó en el què critica i ridiculitza aquells fets i personatges que durant l'any han estat rellevants a la vila, normalment per qüestions de caire negatiu o ridícul.

És l'antagonista de la Vella Quaresma, que representa les qualitats contràries.

Cercavila

Seguici de balls i entremesos populars, que ballen itinerantment tot acompanyant els sants o patrons dels pobles i les autoritats a l'església o a l'ajuntament.

Castellers

Components de les colles que fan "castells", torres humanes que són una de les màximes representacions de la cultura popular catalana.

La colla de castellers més important de Vilanova són els Bordegassos, que vesteixen camisa groc terròs, sense escut i botons negres.

Cercavila d'Anada a Ofici

Cercavila que es celebra a Vilanova el dia 5 d'Agost al matí i que acompanya les autoritats des de l'ajuntament fins a la parròquia de Sant Antoni, on es celebra l'ofici solemne en tribut a la Verge de les Neus.

Cercavila de l'espígol

Cercavila central de la Festa Major de la Geltrú, que es celebra a la sortida d'ofici el dia 15 d'Agost, festa de la Mare de Déu de Santa Maria, també coneguda com la Mare de Déu d'Agost.

Cercavila de l'Imaginari

Cercavila infantil, celebrada el dia 6 d'Agost, que va ser creada pels pabordes de l'any 1999.

Està formada per 7 balls, inspirats en contes i llegendes de Vilanova i ballats per infants de 6 a 16 anys.

Clavells

Els clavells, de roba o paper, són un dels elements identificatius de les Comparses de Vilanova. Les comparseres els porten al cabell i, els originals, eren dos, un de color blanc i un de color vermell.

Actualment, els colors poden variar, en funció del color de la roba de cada societat i, algunes entitats, en porten només un.

Comparsa d'honor

Figura establerta durant els anys de la dictadura, quan es celebraven les “Fiestas de invierno” i que premiaven una pubilla de la vila, normalment filla o parenta d'un personatge important de la ciutat.

Comparses (Les)

Acte més representatiu del carnaval vilanoví. Es celebra el diumenge de Carnaval. Milers de parelles surten al carrer, salten darrera la bandera d'una societat, acompanyades de xarangues que toquen diferents peces, la més important de les quals “El Turuta”.

Els comparsers i comparseres van saltant pels carrers de la vila, vestits segons la societat a la que participen i llençant caramels.

Després d'haver recorregut el poble, arriben a la Plaça de la Vila, on es celebra la “Guerra de Caramels” i s'honora les banderes que els han acompanyat.

Convit a la Festa (El) / (Convidador / Convidadora)

El Convit a la festa es celebra el dia 4 d'Agost, a les 12 del migdia, just abans del llançament dels 12 morters. És l'hereu del pregó que anunciava l'inici dels actes de Festa Major i cada any es realitza per un personatge convidat per l'Ajuntament i els pabordes, que és el convidador o convidadora. Normalment, aquesta tasca se li encarrega a algú que pertany al món de la literatura.

Coros

Els Coros són composicions satíriques que les societats canten el dilluns de Carnaval. Estan fets per a criticar o ironitzar sobre fets o personatges que han tingut rellevància en el darrer any.

Són una de les mostres més genuïnes de la sàtira que caracteritza el carnaval de Vilanova.

Dijous Gras

Primer dia del Carnaval, dijous anterior a la Comparsa, i en el que es celebren dos actes molt arrelats a la gent de Vilanova: la Merengada i la Xatonada.

Drac

Una de les figures més representatives del bestiari tradicional popular català. És un dels entremesos de foc i acostuma a tirar foc per la boca i, de vegades, per la cua o fins i tot les ales.

Drac Barrina

Drac petit de La Geltrú, els portants del qual són joves integrants de la colla. Li deu el nom a la forma de les seves banyes, que recorden a la barrina, l'eina emprada pels fusters.

Enterro de la Sardina

Darrer acte del carnaval, que es celebra el Dimecres de Cendra i que dona pas al temps de la Quaresma.

Consisteix en un seguici de vídues i gent de dol, acompanya el rei Carnestoltes, que ha mort, i el crema, despedint-lo fins l'any següent.

Com tots els actes en els que el rei participa, hi ha un component satíric i eròtic.

Des de fa uns anys, l'Enterro de la Sardina finalitza amb una sardinada popular a la Plaça de la Vila.

Faixa

Peça de roba típica de la pagesia catalana, que protegeix la zona lumbar. És una de les peces característiques de molts dels balladors de les cercaviles i dels castellers.

Moltes de les societats que surten a la comparsa, la incorporen en la seva indumentària.

Gegants

Personatges tradicionals de l'imaginari català, són figures de gran alçada, portadess per balladors, que els passen ballant acompanyats del so de les gralles. En molts casos, representen figures històriques i representatives de les localitats d'on són.

Herald

Personatge que, damunt d'un cavall, era l'encarregat de passejar per la ciutat per anunciar l'inici de la festa.

Actualment, està representat en la figura del convidador o la convidadora

Mantó de Manila

El mantó de Manila és la peça més preuada per totes les vilanovines, i emblema del seu carnaval. Símbol de la Comparsa, la llegenda diu que els primers els van dur els "indians" que van tornar de Filipines i Cuba i els van oferir a les seves dones, que els havien esperat aquí.

Algunes de les dones de la vila, tenen més d'un mantó: un que utilitzen per anar a la comparsa i un altre o altres que fan servir pels balls de gala (com el de mantons) o, fins i tot, en ocasions especials, com casaments o celebracions.

Màscara d'or

És la gala d'entrega de premis d'un concurs que va néixer l'any 2013 i premia vídeos de contingut satíric realitzats per les entitats.

Matinades

Acte celebrat el dia 5 d'Agost, a les 7 del matí, en el qual grups de grallers passen pels carrers del poble despertant els seus conciutadans. Hi ha diversos grups de grallers, que van recollint a cada un dels pabrodes a casa seva i s'acaben ajuntant a la plaça de la vila.

Merengada

Primer dels actes multitudinaris i representatius del Carnaval vilanoví. Iniciat pel pastisser Jaume Blanch, es celebra el Dijous Gras i és el tret de sortida de la setmana més boja de Vilanova.

Consisteix a empastifar propers i estranys amb merenga. Al final del dia, es celebra la tradicional "Xatonada", el postre de la qual, evidentment, torna a ser la merenga.

Milana (la)

La Milana és una figura en forma d'àliga que balla acompanyada de la melodia així anomenada, que pertany al ball de bastons.

El seu nom és el de l'àliga autòctona del Garraf. Es va inaugurar el 2019.

Moixó Foguer

Personatge en forma d'ocell, recobert de mel i plomes, que va ser recuperat per l'Orfeó Vilanoví l'any 1986. Passeja pels carrers de la ciutat, damunt una carrossa, embrutant de plomes tots aquells que es troben amb ell. Va acompanyat pel figuetaire que va pregonant totes les virtuts de l'ocell que s'amaga a la capsa i encoratja el públic a qué animi a sortir a l'ocell tot cridant "Que surti el moixó".

Morterets (12)

12 petards que es llencen a les 12 del migdia del dia 4 d'Agost, a la Plaça de la Vila en presència dels pabordes i autoritats municipals i que anuncien l'inici de la festa. Precedeixen la Cercavila lliure.

Mulassa

Figura que representa una mula engalanada. A Vilanova hi ha tres mulasses, de diferents tamanyes i és una tradició de Festa Major molt arrelada entre els vilanovins, que els nens regalin el seu xumet a la Mulassa.

Es passen pels carrers movent-se de manera esbojarrada i "atacant" els espectadors.

En els seus inicis, només existia la més grossa, que tirava foc i era acompanyada pels diables.

Ofici (de Festa Major)

Missa solemne celebrada en honor de la Mare de Déu de les Neus el dia 5 d'Agost.

Paborde

Cadascun dels organitzadors de la Festa Major de Vilanova. Dels set pabordes que s'escullen cada any, quatre ho són d'entre els representants dels balls populars i tres són persones reconegudes a la vila i que l'Ajuntament escull entre les que la població ha proposat.

El nomenament de pabordes es realitza cada dia 6 d'Agost i durant tot l'any preparen la festa de l'any següent.

Turuta

Música representativa de les Comparses composta per Carme Pigem Barceló. Es tracta d'una marxa militar que es va incorporar al Carnaval després que el Foment recuperés les Comparses i contractés bandes de músics forans per a acompanyar els comparsers.

Aquestes bandes, en molts casos provenien de casernes militars properes i van ser elles les que, per primer cop, varen tocar a Vilanova la cançó que es convertiria en l'himne per excel·lència de tots els vilanovins.

Versots

Són versos satírics i irònics amb els què, els Diables, en la "Exhibició de balls parlats" parlen de temes d'actualitat a la vila.

Vidalot

Acte celebrat la nit de dimarts de Carnaval, en el que els participants es disfressen i es cobreixen amb màscares per a nos er descoberts ni reconeguts. Alhora que passen pels carrers centrals de la vila acompanyats pel so de les xarangles, llencen ordi i blat als espectadors.

En els seus inicis, a més, anaven equipats amb espolsamatalassos que feien servir per colpejar els que els veien i interpelar-los fent-ne burla.

Ja fa uns anys va començar a decaure, per diferents circumstàncies i, actualment, la Fac ha iniciat un procés per a recuperar-lo.

Vot del poble (Renovació del)

Acte en el que el poble de Vilanova, representat pel rector de Sant Antoni i l'alcalde, renova el vot a la Mare de Déu de les Neus i demana, cada any, la seva protecció.

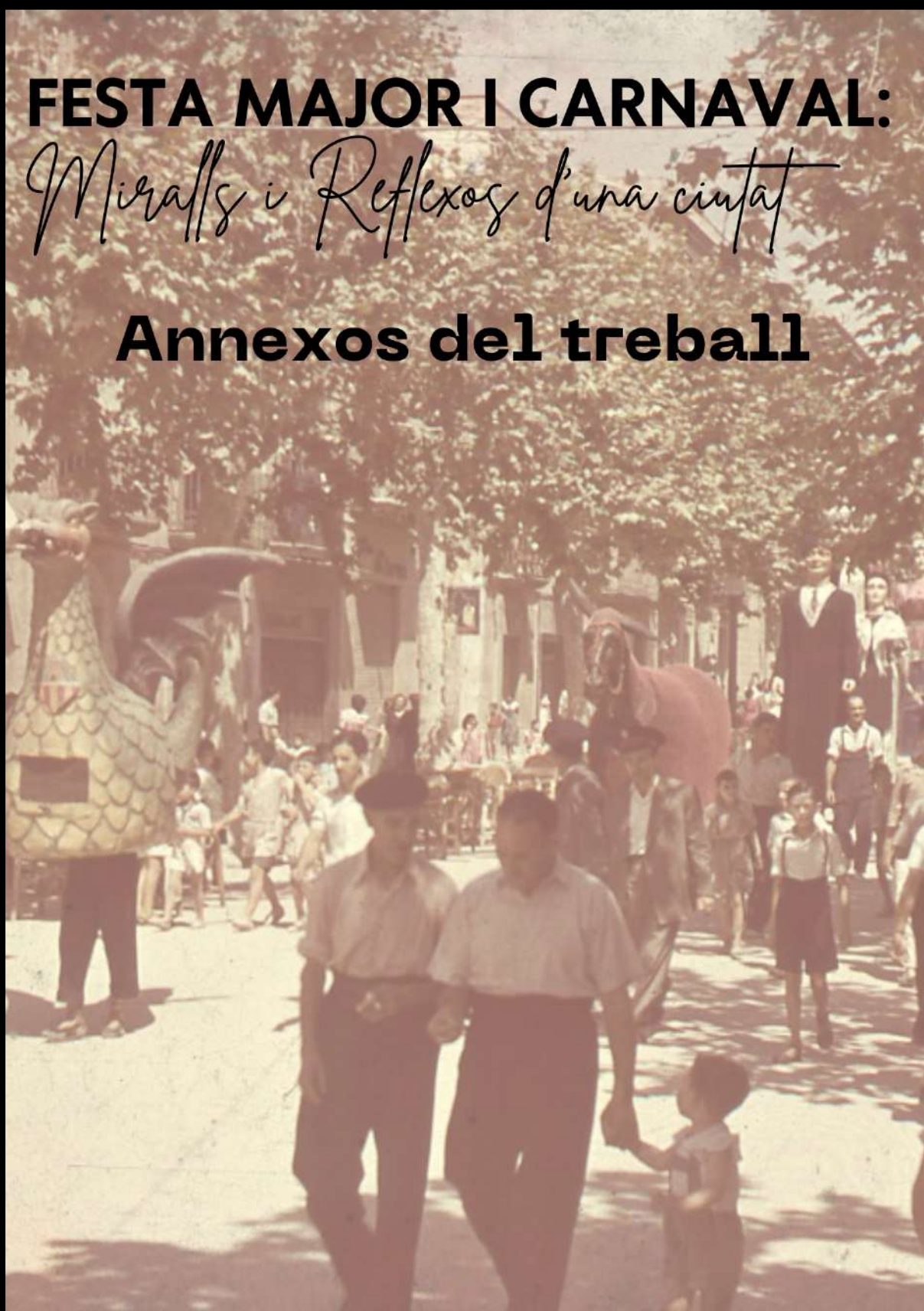
Xaranga

Petit grup de músics que toquen instruments de vent i percussió i que acompanyen, pels carrers, les cercaviles, comparses i processons.

FESTA MAJOR I CARNAVAL:

Miralls i Reflexos d'una ciutat

Annexos del treball

ANNEXOS

ANNEX 1 . LES ENTREVISTES AMB ELS POLÍTICS

- Annex 1.1 - Neus Lloveras
- Annex 1.2 - Sixte Moral
- Annex 1.3 - Adrià Guevara
- Annex 1.4 - Mercé Mateo
- Annex 1.5 - Juan Luis Ruiz
- Annex 1.6 - Salva Lòpez

ANNEX 2 - LES ENTREVISTES AMB ELS EXPERTS

- Annex 2.1 - Xavi Lòpez
- Annex 2.2 - Joan Ignasi Gómez, “Txatxi”
- Annex 2.3 - Bienve Moya
- Annex 2.4 - Xavier Orriols

ANNEX 3 - LES ENTREVISTES AMB LES ENTITATS, ELS PABORDES I LA FAC

- Annex 3.1 - Dídac Santos
- Annex 3.2 - Enric Ferrer
- Annex 3.3 - Sergi Anson
- Annex 3.4 - Dídac Contreras
- Annex 3.5 - Òscar Valverde
- Annex 3.6 - Jaume Inglès

ANNEX 4. LES ENTREVISTES AMB ELS BALLADORS

- Annex 4.1 - Roc Escofet
- Annex 4.2 - Aniol Gimeno
- Annex 4.3 - Pere Garrocho
- Annex 4.4 - Marc Alsina
- Annex 4.5 - Ester Benavent
- Annex 4.6 - Oriol Ibáñez
- Annex 4.7 - Xavier Escofet
- Annex 4.8 - Carles Serra
- Annex 4.9 - Cesca Mestres
- Annex 4.10 - Ignasi Gimeno, “Nani”

ANNEX 5. LES ENTREVISTES AMB ELS ESPECTADORS

- Annex 5.1 - Jana Ayats
- Annex 5.2 - Adrià Carrasco
- Annex 5.5 - Pilar González Sánchez
- Annex 5.6 - Francesc “Quicu” Mestres
- Annex 5.7 - Cecília Campos
- Annex 5.8 - Raquel Casas

ANNEX 6 - PRESENTACIÓ A LA CASA DELS ENTREMESOS

ANNEX 7 . EL TRÀILER DEL DOCUMENTAL

ANNEX 8. ENTREVISTA AL PROGRAMA “EN CLAU DE FESTA”

ANNEX 9 - ACTE DE PRESENTACIÓ DEL DOCUMENTAL

- 10.1 Imatges del Carnaval
- 10.2 Imatges de Festa Major

ANNEX 11. EL DOCUMENTAL

ANNEX 12. AUTORITZACIONS DRETS D'IMATGE

ANNEX 1. LES ENTREVISTES AMB ELS POLÍTICS

Annex 1.1 - Neus Lloveras

La Neus Lloveras va ser alcaldessa de Vilanova del 2011 al 2019 per CiU.

En la seva entrevista ha explicat com es viu la Festa Major des de l'Ajuntament i també ha aportat la seva visió personal. En el seu cas, va viure els anys de la seva joventut a Alemanya, i relata com va estar tornar a tenir contacte amb les festes del seu poble.

Annex 1.2 - Sixte Moral

El Sixte Moral va ser alcalde de Vilanova de l'any 1999 al 2005, pel PSC, després d'haver estat Regidor del mateix ajuntament entre l'any 1983 al 1991. De l'any 1992 al 1999 va ser Conseller d'Educació i Cultura del Consell Comarcal del Garraf i Secretari de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya l'any 2006, càrrec que va deixar per a ser assessor del Conseller de Política Territorial i d'Obres Públiques fins el 2008. En aquell any, i fins al 2011, va ser diputat al Congrés dels Diputats.

Ha estat ballador del Ball de bastons de Vilanova durant més de 20 anys i Paborde de Festa Major l'any 2015.

En la seva entrevista parla de la seva visió de les festes des d'un punt de vista personal i també com a representant de l'administració.

Annex 1.3 - Adrià Guevara

L'Adrià Guevara va ser Regidor d'infància i joventut, memòria històrica i promoció econòmica, de l'Ajuntament de Vilanova per ERC, del 2019 al 2023 . Al 2023 va ser parlamentari a la Generalitat de Catalunya en substitució d'Ernest Maragall i Mirà.

Parla de la seva visió com a polític i com a espectador, com a representant de les joves generacions que han d'agafar el relleu de l'organització de les festes.

Annex 1.4 - Mercé Mateo

La Mercè Mateo és professora de música i musicoterapeuta, i va ser Regidora de cultura, de dependència i inclusió, d'educació i ocupació i de gestió de talent i persones de l'any 2019 a l'any 2023 per ERC.

Des de la seva visió, entén la festa com una part de la identitat vilanovina, un moment que combina la part col·lectiva amb un profund sentiment íntim i personal.

Annex 1.5 - Juan Luis Ruiz

El Juan Luis és l'actual alcalde de Vilanova, des de les darreres eleccions municipals, el 2023. Ha estat regidor al govern i a l'oposició. De l'any 1999 al 2011 amb responsabilitats de govern en àrees de Formació i Ocupació, Educació i Via Pública i entre 2015 i fins l'abril de 2018, va ser primer tinent d'Alcaldia i regidor de Promoció Econòmica, Nova Governança i Comunicació.

Ha estat president del Consell Comarcal del Garraf (2011-2015), Diputat de Turisme a la Diputació de Barcelona (2019-2021) i Diputat al Parlament de Catalunya (2021-2023). Actualment presideix la Mancomunitat Penedès-Garraf (agost 2023).
Ha estat portant del Drac de Vilanova i és membre dels Bordegassos de Vilanova.

En la seva entrevista parla de la importància de les festes com a vincle entre els ciutadans, de l'evolució que aquestes han patit i de la necessitat de repensar i reflexionar la festa per adaptar-la a les noves necessitats d'una nova ciutat.

Annex 1.6 - Salva Lòpez

El Salva és l'actual Regidor d'infància i joventut, de memòria històrica i de convivència des d'aquest mateix 2024. Ha estat paborde de Festa Major aquest 2024 i està molt vinculat al món de l'associacionisme de Vilanova.

En la conversa, parla de com les festes s'han de protegir alhora que s'han d'adaptar i es refereix especialment a la singularitat de les festes vilanovines.

ANNEX 2 - LES ENTREVISTES AMB ELS EXPERTS

Annex 2.1 - Xavi Lòpez

En Xavi Lòpez és historiador i actual professor d'història a l'institut Vinyet de Sitges. També té una faceta com a escriptor i ha publicat diversos llibres sobre la història de Vilanova i de la festa.

A part d'explicar el significat de les festes des d'una perspectiva històrica, ens ha donat la seva visió de com la història ens ha d'ajudar a anar creant noves realitats que s'adaptin a la Vilanova contemporània, sense perdre l'essència però sense restar immòbils.

Annex 2.2 - Joan Ignasi Gómez, “Txatxi”

El Joan Ignasi Gómez és historiador i, actualment, és director de Canal Blau. . El periodista vilanoví és conegut per assumir la direcció de programes de temàtica cultural i casteller, com la del programa 'Gaudeix la Festa' i 'Quarts de Nou'.

Aporta la visió d'algú que s'estima profundament la festa, que la viu i la gaudeix i que ho fa des de la perspectiva de la història i la il·lusió del futur. Creu que la festa s'adapta als temps, ja que la història és canviant com les ciutats i les seves gents.

Annex 2.3 - Bienve Moya

El Bienve Moya és un estudiós de les festes tradicionals catalanes, escriptor i gestor cultural català. Cursà estudis dramàtics a Barcelona i formà part de la companyia teatral Els Joglars durant la dècada de 1970. El 1985, va ser director del Teatre Principal de Vilanova.

Ha contribuït a la recuperació de festes com la Mercè, el carnaval i altres festes populars de Barcelona i de Vilanova i la Geltrú, i és un dels grans impulsors del Correfoc, des del 1992 i un gran entès en les festes vilanovines.

Des de la seva visió i experiència, afirma que la festa ha de canviar per sobreviure, ja que, si no ho fa, la festa mor.

Annex 2.4 - Xavier Orriols

El Xavier Orriols és un músic, lutier i estudiós de la cultura popular i tradicional. És membre i fundador dels Ministrers de la Vila Nova. Va ser professor de l'Aula de Música Tradicional i Popular de la Generalitat i va ser membre del Consell de la Cultura Popular de Catalunya durant quinze anys.

Té diverses publicacions, entre elles un dels llibres cabdals per entendre la Festa Major de Vilanova; “*Cent anys de Neus de blancs relleus: els inicis de la festa.*” Autors: Francesca Roig i Xavier Oriols. (Vilanova i la Geltrú: El Cep i la Nansa edicions, 2019)

ANNEX 3 - LES ENTREVISTES AMB LES ENTITATS, ELS PABORDES I LA FAC

Annex 3.1 - Dídac Santos

El Dídac Santos és el president de la FAC (Federació d'Associacions del Carnaval) de Vilanova des del 2017 i president de l'entitat Amics Voramar. Empresari reconegut a Vilanova en el sector serveis, ha realitzat una feina de renovació al capdavant de l'associació, ja que ha estat el cap visible d'un important rentat de cara del carnaval vilanoví, convençut que cal adaptar les festes als canvis demogràfics i culturals, però sense que es perdi l'essència.

És un apassionat del carnaval de Vilanova, que descriu com "l'ADN dels vilanovins":

Annex 3.2 - Enric Ferrer

L'Enric Ferrer és un comerciant vilanoví, propietari d'un dels negocis més coneguts i antics de la ciutat, a la mateixa plaça de la Vila. És el president del Foment Vilanoví, primera de les Entitats que van ser actives a la recuperació del Carnaval de Vilanova, i ha estat paborde de la Festa Major.

Per ell, segons explica, el carnaval és un fet íntim, que no pot perdre l'essència malgrat els canvis perquè és especial i personal. Presumeix de ser l'única persona de Vilanova que no ha deixat d'anar a la Comparsa ni un sol any des de que hi va anar per primer cop essent un infant.

Annex 3.3 - Sergi Anson

El Sergi forma part de la societat Penya Filatèlica, que aquest any 2025 és l'encarregada d'organitzar l'Arrivo del Carnestoltes i l'Enterro de la Sardina, actes que obren i tanquen el carnaval respectivament i que les societats organitzen de manera alterna.

És un enamorat de les festes de Vilanova i un dels joves que estan disposats a entomar la responsabilitat de fer que aquestes no es perdin, malgrat els canvis que creuen necessaris.

Defensa la necessitat de canviar però mantenint el tronc festiu i patrimonial de les festes.

Annex 3.4 - Dídac Contreras

En Dídac Contreras fou paborde l'any 1999. A banda, també és portador de la mulassa. D'altra banda treballa com a responsable de l'Oficina Jove de Vilanova.

Parla de la seva relació amb el Carnaval i la Festa Major i dels seus records de festes anteriors.

Annex 3.5 - Òscar Valverde

L'Óscar, reconegut professional de la ciutat, va ser paborde l'any 2001. A la seva entrevista explica la seva relació amb la Festa Major i el Carnaval des de la seva infantesa. Planteja la necessitat de "repensar" la festa per a adaptar-la a la nova realitat de la ciutat sense perdre alguns dels trets més representatius de la mateixa.

Annex 3.6 - Jaume Inglès

En Jaume Inglès és el president de l'Associació d'Amics del Drac de la Geltrú. A banda, va ser paborde l'any 2016.

Parla de les festes amb la passió d'una persona implicada des de sempre que ara té la responsabilitat de gestionar un dels balls més arrelats a la vila i, com molts d'altres, assumeix que el creixement de Vilanova ha de ser gestionat per a incloure tothom sense perdre l'essència característica de cadascun dels actes.

ANNEX 4. LES ENTREVISTES AMB ELS BALLADORS

Annex 4.1 - Roc Escofet

En Roc Escofet és un nen d'11 anys que cursa 6é de primària a la Ginesta. Des de fa uns anys balla al Ball de valencians.

Annex 4.2 - Aniol Gimeno

N'Aniol Gimeno és un nen d'11 anys que cursa 6é de primària a l'escola Ítaca. Des de fa uns anys balla a la mulassa "La Cabreta"

Annex 4.3 - Pere Garrocho

En Pere Garrocho és un noi de 15 anys que cursa 4t. d'ESO a l'escola El Cim. Fa uns anys va ser l'angelet del Ball de Diables de Vilanova. Després va entrar al Ball de Diables Petits i Mitjans de l'Agrupació de Balls Populars de Vilanova, on encara balla.

Annex 4.4 - Marc Alsina

En Marc Alsina és un noi de 15 anys que cursa 4t. d'ESO a l'Institut Manuel de Cabanyes. Va començar sent l'angelet del Ball de Diables Petits i Mitjans de l'Agrupació de Balls Populars de Vilanova i la Geltrú.

Annex 4.5 - Ester Benavent

L'Ester Benavent és una noia de 17 anys que cursa segon de batxillerat a l'Institut Francesc Xavier Lluch i Rafecas. Des de fa uns anys balla al Ball de Cotonines de Santa Maria de la Geltrú.

Annex 4.6 - Oriol Ibáñez

N'Oriol Ibáñez fa anys que balla al Ball de Diables de Vilanova i, de fet, n'ha format part de la junta.

En la conversa ens explica la seva preocupació pels riscos que comporta el canvi en les festes i la seva convicció que hi ha aspectes que no poden canviar.

Annex 4.7 - Xavier Escofet

En Xavier Escofet és portant del Drac de Vilanova i també és graller dels Bordegassos de Vilanova. D'altra banda, també ha format part de l'Agrupació de Balls Populars, ballant a les Gitanes i d'altres balls.

Annex 4.8 - Carles Serra

En Carles Serra és un actual portant de la Milana de Vilanova tot i que destaca pel seu llarg pas pel ball de bastons homes. També ha ballat al Ball d'en Serrallonga i, en clau carnaval, ha sigut varies vegades Carnestoltes.

Annex 4.9 - Cesca Mestres

La Cesca, actual propietària i gerent de l'editorial vilanovina El Cep i la Nansa, ha estat durant uns anys balladora del Ball de Valencians. Al capdavant de l'Editorial, ella i el seu pare, fundador de la mateixa, han publicat diverses col·leccions sobre el bestiar popular i tradicional català i, en especial, el vilanoví.

Annex 4.10 - Ignasi Gimeno, “Nani”

N'Ignasi Gimeno, “àlies Nani”, és un component del Ball de Bastons. D'altra banda, ha format part de diversos Arrivos, essent algun cop el personatge principal.

En l'entrevista, realitzada junt amb el seu fill, explica com viu les festes i com n'ha canviat la seva visió d'ençà que ha estat pare.

ANNEX 5. LES ENTREVISTES AMB ELS ESPECTADORS

Annex 5.1 - Jana Ayats

Na Jana Ayats és una noia de 17 anys que cursa segon de batxillerat a l'Institut Francesc Xavier Lluch i Rafecas. No ha ballat mai i, de fet, aquest any ha estat el primer cop que ha vist la festa major.

Annex 5.2 - Adrià Carrasco

N'Adrià Carrasco és un noi de 17 anys que cursa segon de batxillerat a l'institut Dolors Mallafré. Mai ha ballat a la festa, tot i que sí ho ha fet a la Cercavila de l'Imaginari.

Annex 5.3 - Adrià Lizano

L'Adrià és un jove de 18 anys que estudia a l'Universitat de Barcelona. És una persona compromesa amb el món cultural, músic i actor i explica la seva visió de la festa acceptant el repte d'agafar el relleu dels que han anat per endavant.

Reconeix l'esforç d'aquells que van lluitar per mantenir les tradicions i gaudeix com un espectador la Festa Major i com a participant actiu el Carnaval.

Annex 5.4 - Rosa Mª Farriol, “Farri”

Na Rosa Farriol no ha ballat mai, però porta gairebé cinquanta anys veient la festa a través de l'objectiu de la seva càmera. Ha realitzat milers de fotografies, de l'any 1979 fins a l'actualitat. Actualment, ha cedit la major part d'aquestes a l'Arxiu Comarcal del Garraf.

Com ella diu, mai ha ballat a les festes, perquè sempre “ha ballat amb la seva càmera”.

Annex 5.5 - Pilar González Sánchez

La Pilar González porta moltíssims anys vivint i veient la festa, sobretot el carnaval. Durant més de 20 anys ha estat treballant al Mercat Municipal de Vilanova.

Mai ha participat com a balladora, però creu que els espectadors també es fan seva la Festa Major i donen tot el sentit a les tradicions.

Annex 5.6 - Francesc “Quicu” Mestres

El Quicu és fundador de l'editorial vilanovina El Cep i la Nansa l'any 1979. Després de més de 40 anys i més de 500 obres publicades, és un gran defensor de les festes i la cultura popular i tradicional, a les que ha donat suport des de la seva editorial.

Explica com ha estat la seva relació amb les festes al llarg de la seva vida i creu que el canvi és necessari en alguns aspectes, però, alhora, que s'ha de ser curós amb les tradicions.

Annex 5.7 - Cecília Campos

La Cecília Campos fa molts anys que va venir de Barcelona i es va casar amb un vilanoví. A casa seva les festes es viuen molt i molt intensament.

Aporta el punt de vista d'una persona que no és de Vilanova, però que ha après a viure i estimar-se les tradicions del poble que la va acollir, ara fa ja més de 20 anys. Amb tot i amb això, la seva procedència li permet oferir una visió crítica i emotiva alhora, i a reconèixer com a seves unes tradicions que, alguns cops però, creu que haurien de canviar més per a incloure els nousvinguts.

Annex 5.8 - Raquel Casas

La Raquel Cases és professora de secundària a l'Institut Dolors Mallafré de Vilanova. L'any 2024 ha estat la "convidadora a la festa" per la Festa Major i, tant en el seu convit com a la conversa que varem mantenir, reivindica el paper de l'espectador com a element primordial.

Explica també com viu amb gran emotivitat les festes de Vilanova.

ANNEX 6 - PRESENTACIÓ A LA CASA DELS ENTREMESOS

Presentació realitzada el passat 23 de Novembre a la Casa dels Entremesos de Barcelona, en el marc de la jornada dedicada a Treballs de recerca de batxillerat, Treballs de final de grau i Treballs de Màster, dedicats a les festes populars i tradicionals de Catalunya.

Presentació Casa dels Entremesos 1

Presentació Casa dels Entremesos 2

ANNEX 7 . EL TRÀILER DEL DOCUMENTAL

Primer tràiler del documental, presentat a la jornada del 23 de Novembre a La Casa dels Entremesos.

ANNEX 8. ENTREVISTA AL PROGRAMA “EN CLAU DE FESTA”

(CANAL BLAU)

Gravació de l'entrevista emesa el dia 5 de Desembre al programa “En clau de festa”, de Canal Blau.

ANNEX 9 - ACTE DE PRESENTACIÓ DEL DOCUMENTAL

El dijous 12 de Desembre, es va celebrar a la seu de l'entitat Penya Filatèlica de Vilanova, la presentació del documental realitzat amb tot el material obtingut durant el treball de recerca (entrevistes, imatges d'arxiu, adaptacions musicals...).

Per a la realització del mateix, a més de la participació de totes les persones ja esmentades i entrevistades, van col·laborar músics com l'Alba Gallego (violinista), interpretant *El Turuta*, o el Bruno Gàzquez, amb l'arranjament de "*Els Gegants de Vilanova*. L'Arnau i el Pau van acompanyar amb les gralles, en directe, alguns dels moments de la presentació.

A més, he comptat amb imatges d'arxiu cedides per Crispets Films, Canal Blau i Carles Masdeu.

Aquest vídeo és un petit recull dels moments més emotius de l'acte.

ANNEX 10 - IMATGES ANTIGUES D'ARXIU

Imatges utilitzades per a l'edició del tràiler i el documental.

10.1 Imatges del Carnaval

10.2 Imatges de Festa Major

ANNEX 11. EL DOCUMENTAL

Documental realitzat amb tot el material obtingut durant la confecció del TdR.

ANNEX 12. AUTORITZACIONS DRETS D'IMATGE

Autoritzacions dels participants del documental per tal de fer ús d'imatges on hi apareixen.

